

PRITISCI

NA LOKALNE MEDIJE U VOJVODINI

NOVOSADSKA
NOVINARSKA
ŠKOLA

NOVOSADSKA
NOVINARSKA
ŠKOLA

Novosadska novinarska škola

Kosovska 1, Novi Sad

Tel: (021) 424246

office@novinarska-skola.org.rs

www.novinarska-skola.org.rs

ZA IZDAVAČA

Milan Nedeljković, direktor

EDICIJA

Medijska sfera

UREDNIKA

prof. dr Dubravka Valić Nedeljković

AUTORI

Nevena Stanisavljević, Lana Nanovski, Ivan Čolić, Đorđe Ivanović, Nikola Maticki, Marija Stojadinović, Danilo Kovačević, Sanja Đorđević, Margareta Makanova, Jelena Božić, Svetlana Paramentić i Aleksandra Mišković

MENTORI

prof. dr Dubravka Valić Nedeljković,
Stefan Janjić, Milica Kravić,
Branka Dragović

DIZAJN

Stefan Janjić

NOVI SAD, MART 2018.

Western Balkan's
Regional Platform for
Advocating Media Freedom
and Journalists' Safety

This project is funded by
The European Union

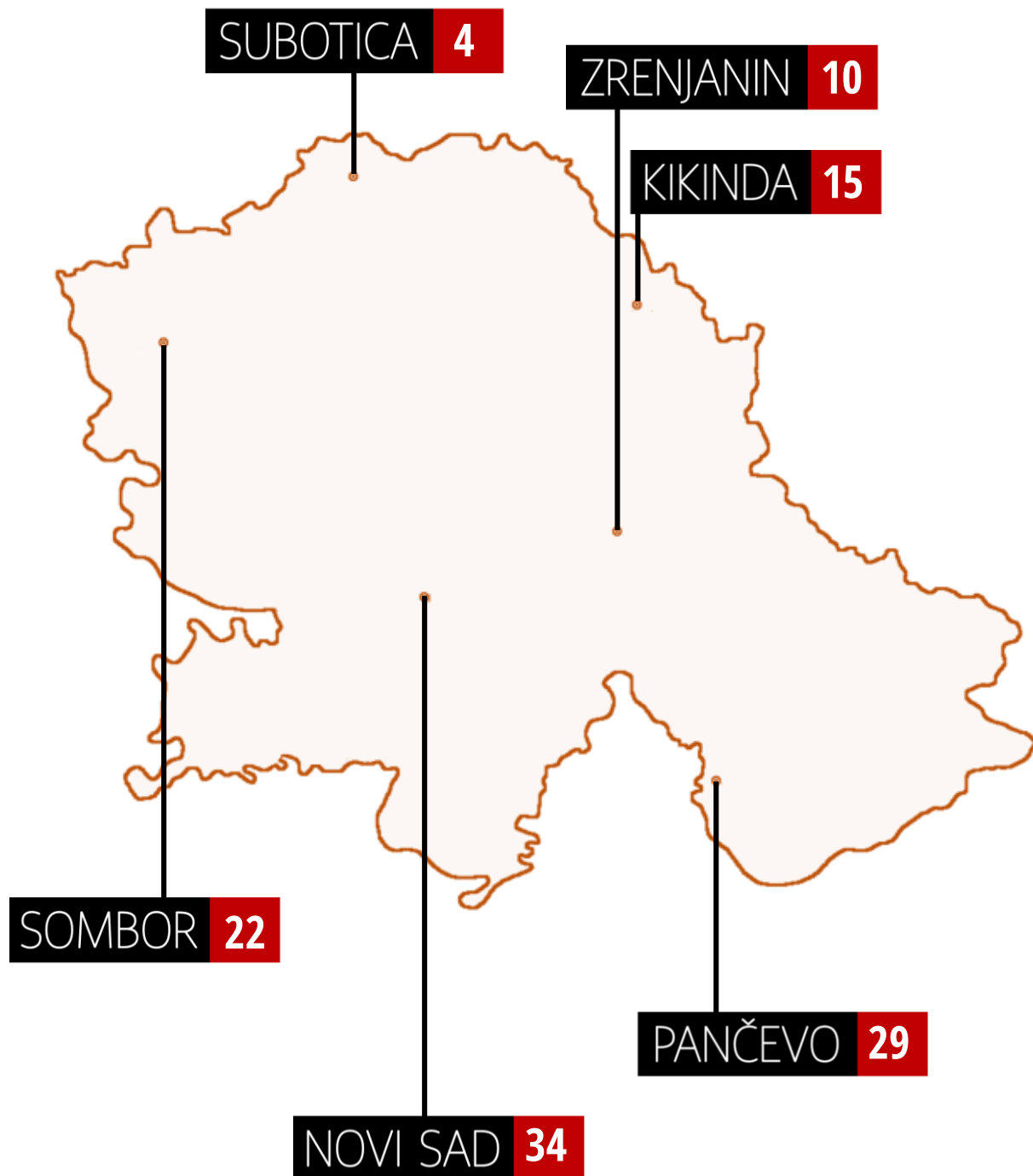
Ova publikacija objavljena je u okviru projekta „**Mission Defence**“ koji finansira Evropska unija putem programa za male grantove „Zaštita medijskih sloboda i slobode izražavanja na Zapadnom Balkanu“, koji sprovodi Hrvatsko novinarsko društvo u okviru projekta „Regionalna platforma Zapadnog Balkana za zagovaranje medijskih sloboda i sigurnosti novinara“, u partnerstvu šest regionalnih novinarskih asocijacija: Nezavisno udruženje novinara Srbije (NUNS), BH novinari, Hrvatsko novinarsko društvo (HND), Asocijacija novinara Kosova (AJK), Asocijacija novinara Makedonije (AJM) i Sindikat medija Crne Gore (TUMM).

Stavovi izneti u ovoj publikaciji ne predstavljaju nužno stavove donatora.

* * *

Stavovi izneti u ovoj publikaciji ne predstavljaju nužno stavove Novosadske novinarske škole.

Sadržaj

SUBOTICA

NEVENA STANISAVLJEVIĆ • LANA NANOVSKI

„Novinari našeg portala su početkom septembra 2017. godine dobili anonimne pretnje smrću u kojima nam se pretilo klanjem“

Iako građani Subotice imaju pristup obilju informacija na lokalnim medijima, istraživanja pokazuju da ipak nema dovoljno medija koji profesionalno izveštavaju o temama od javnog interesa, a da na medijskoj sceni dominiraju oni mediji koji su bliski vladajućim strankama. Za lojalnost političkim mentorima ovi mediji bivaju nagrađeni dodelom gradskog novca za konkursno sufinansiranje javnog informisanja, dok su „nepodobni“ novinari i mediji svakodnevno izloženi pritiscima, a njihovi kritički prilozima o radu gradske vlasti često podležu cenzuri. Sa druge strane, stavovi lokalnih novinara o komunikaciji sa gradskom vlašću identični su bez obzira na to da li rade u nezavisnim medijima ili medijima pod kontrolom vlasti – saradnja ne postoji, predstavnici vlasti zatvoreni su za medije.

Novinari i novinarke iz Subotice sa kojima smo razgovarali svoja iskustva o pritiscima i cenzuri u profesionalnom radu najčešće dele sa molbom da ostanu anonimni, dok su retki oni koji su o tome želeli otvoreno da razgovaraju.

Autocenzura prisutnija od cenzure

Novinarka portala *Magločistač* Natalija Jakovljević smatra da je autocenzura zastupljenija od same cenzure i dodaje da je stanje slobode medija vidljivo na konferencijama za novinare „gde novinar samo drži diktafon i ne sme da postavi željeno pitanje“.

„Situacija u medijima je krajnje poražavajuća i zabrinjavajuća. Dok mediji imaju vlasnike koji zavise od gradskog novca ili su bliski vladajućim garniturama, nema slobode govora. Novinari se ne mešaju previše u svoj posao, čast izuzecima“, istakla je Natalija Jakovljević. Napominje i da se novinari koji profesionalno i odgovorno rade svoj posao godinama bore sa cenzurom i pritiscima, pa čak i pretnjama smrću.

„Novinari našeg portala *Magločistač* su početkom septembra 2017. godine dobili anonimne pretnje smrću u kojima nam se pretilo klanjem, a zbog autorskog teksta jednog Subotičanina koji je pisao kritički o nedavnim dešavanjima u kojima je učestvovao i sâm gradonačelnik Subotice. Gradonačelnik je takođe povezan sa pretnjama koje je tada uputio svom stran

ačkom kolegi iz Srpske napredne stranke i rekao da će mu „iščupati grkljan“, navela je ona. Dodala je da je slučaj anonimnih pretnji *Magločistaču* prijavljen policiji, ali da do danas nema pomaka u istrazi.

Urednik portala *Subotica.com* Goran Todorov tvrdi pak da novinari u njegovoj redakciji ne trpe nikakav pritisak. Kaže da se nikad nije susreo sa cenzurom, ali i da na tom portalu nema sadržaja koji bi se zasnivali na „kritičkom novinarstvu“.

„Kad su neke osetljive teme u pitanju, neformalnim putem su dolazile do naše redakcije sugestije. Međutim, nikada niko nije rekao da ne smemo nešto da objavimo“, rekao je Todorov, koji smatra da navedene „sugestije“ ne predstavljaju pritiske na taj portal.

Ipak, većina subotičkih novinara sa kojima smo kontaktirali drugačijeg je stanovišta. Upravo zbog političkih pritisaka kojima su izloženi, kako kažu, svoja iskustva mogu da podele samo anonimno, jer se plaše da bi u suprotnom ostali bez posla. Troje novinara iz lokalnih medija kazali su nam da svako od njih poznaje brojne kolege koje su imale neprijatnosti jer nisu želele da se povinuju „nedodirljivim političarima“.

„Pritisaci su gotovo na svakodnevnom nivou, uglavnom politički. Pogotovo kada se dogodi neka situacija koja ne ide na ruku vladajućoj većini“, ističe jedan od njih, koji se ovim poslom, kaže, bavi nekoliko godina.

Troje novinara iz lokalnih medija kazali su nam da svako od njih poznaje brojne kolege koje su imale neprijatnosti jer nisu želele da se povinuju „nedodirljivim političarima“

Slučaj *Mađar So* – odstranjivanje nepodobnih

Pritisaka nisu pošteđeni kako novinari medija na srpskom jeziku, tako ni oni koji rade u redakcijama manjinskih nacionalnih zajednica. Kao jedan od drastičnih primera takvih pritisaka subotički novinari navode i slučaj kada je osmoro zaposlenih u dnevnom listu *Mađar So* 2016. godine premešteno na rad iz Subotice i Sente u Novi Sad. Novinari sa kojima smo razgovarali ovaj potez su shvatili kao politički pritisak na njih.

Praćenjem naslovnih strana subotičkih portala *Subotica.com* i *Magazindani.rs* u periodu od 29. januara do 3. februara uočeno je da je fokus aktuelnih vesti ova dva portala na dnevnoj lokalnoj informativi zasnovanoj uglavnom na pseudodogađajima. Među vestima koje su dominirale na oba portala u navedenom periodu bile su vesti o proslavi Sv. Save u školama, saradnji domova za stare, održavanju turističke Kobasicijade i humanitarnim koncertima. Goran Todorov kaže da je redakcija *Subotica.com* preokupirana dnevnom informativom i da „kapaciteta za kritičko novinarstvo nema“.

Sindikalni pokušaji da se prava ovih novinara zaštite nisu uspjeli, saznajemo u UGS „Nezavisnost“ *Mađar So*-a. Potpredsednica tog sindikata Eržebet Tot Batori kaže da je sindikat štitio one koji su bili prebačeni na rad u Novi Sad. „Bila je jedna mala grupa novinara koja se udružila i koja nije htela da podleže željenoj politici. Oni su bili od onih novinara koji razmišljaju svojom glavom. Ja sam ih sindikalno štitila dve godine, ali ni to nije bilo dovoljno“, izjavila je ona.

Naime, osmoro novinara je odbilo potpisivanje ugovora za premeštanje na rad u Novi Sad, od čega je njih četvoro ostalo bez posla. Jedan od njih je i Kornelije Bajtai, koji je tad za *Cenzolovku* rekao je da je ponuda o potpisivanju ugovora o premeštanju na rad u Novi Sad doneta po odluci tadašnje direktorice lista Rozalie Eskeri, te da je bila zasnovana na nameri „odstranjivanja

nepoželjnih ljudi iz redakcije, kako bi se oslobodili onih koji ne pišu onako kako od njih neko zahteva“.

Reagujući na tekst u listu *Mađar So* kojim se njegova direktorka obratila javnosti komentarišući zahteve sindikata u vezi sa ovim slučajem, izvor koji nije želeo da objavimo njegovo ime, rekao nam je da je smatrao da je neophodno prikazati i „drugu stranu“ priče, u ime sindikata. Želeo je, kaže, da razjasni čitaocima kakvi su zahtevi sindikata, kako se ne bi stvorila jednostrana slika zasnovana na stavu direktorke. Međutim, kada je tekst trebalo da bude objavljen, redakcija je dobila informaciju da on mora da se povuče. „Dobijao sam velike pretnje da povučem tekst, ali nisam pristao. Mobing je izvršen najverovatnije na glavnu urednicu. Cela redakcija je bila uz mene, ali nismo uspjeli u nameri da se tekst objavi“, izjavio je naš izvor.

Janoš Nemet, sad već novinar u penziji, kaže da danas postoji veoma malo medija koji se kritički bave novinarstvom na mađarskom jeziku. Posebno mu je teško palo gašenje Radio Subotice 2015. godine, koja je emitovala program na pet jezika. „Politički pritisci na medije su prisutni od strane Saveza vojvođanskih Mađara, koji je u koaliciji sa Srpskom naprednom strankom“, kaže Nemet.

Javni novac rezervisan za medije bliske vlasti

Novinarka Natalija Jakovljević kaže da je Radio Subotica nakon dve neuspešne privatizacije pripao firmi „VTV ComNet“, koja je u vlasništvu Vesne Babić, a na nju je vlasnička prava preneo Vladan Stefanović, u čijem se vlasništvu nalazi nekoliko medija u Vojvodini.

„Vladan Stefanović poznat je po spornim privatizacijama i po učešću u medijskim komisijama koje su mu nesumnjivo obezbedile finansijsku korist. On se povezuje i sa Srpskom naprednom strankom, čiji čelnici su se smenjivali u programu njegove TV Subotice tokom poslednje predizborne kampanje“, navela je ona.

Zbog kritičkog izveštavanja posledice ne trpe samo novinari, već i mediji, što se najevidentnije odlikava u raspodeli javnih sredstava za informisanje. Naime, uvid u rezultate lokalnog konkursa upućuje na zaključak da su novac iz gradskog budžeta dobili samo mediji koji nemaju kritički odnos prema lokalnim vlastima. Novinar i istraživač Denis Kolundžija koji je istraživao konkursno sufinansiranje medija u Vojvodini ocenjuje da su pojedini mediji neravnopravno dobili novac na konkursima raspisanim 2017. godine.

„Prilikom istraživanja otkrio sam podatke da se u lokalnim komisijama koje su odlučivale o raspodeli novca pojavljuju isti ljudi, među kojima je i pomenuti Vladan Stefanović, poznatiji po spornim privatizacijama lokalnih medija u Vojvodini i po bliskim odnosima sa vladajućom Srpskom naprednom strankom“, kazao je Kolundžija. On dodaje da je na osnovu dostupnih informacija, ukupno 411, pet miliona dinara dodeljeno na konkursima u 42 opštine u pokrajini do novembra 2017. godine, ukazujući da postoji jasna veza između članova komisija i „dobitnika“ na konkursima.

Prema javno dostupnim podacima o raspodeli sredstava budžeta Grada Subotice za sufinansiranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz oblasti javnog informisanja za 2017. godinu, mediji u vlasništvu Vladana Stefanovića dobili su najviše sredstava. Više od 7,6 miliona od ukupno dodeljenih 20,5 miliona dinara pripalo je medijima u njegovom vlasništvu. Tri Stefanovićeve firme dobile su više od trećine opredeljenih sredstava: *VTV ComNet* u čijem sastavu je i *TV Subotica* dobio je 3,9 miliona, a *Radio Subotica* i magazin *Dani* po 1,8 miliona.

Mediji u vlasništvu Vladana Stefanovića dobili su najviše sredstava na lokalnim konkursima za javno informisanje. Više od 7,6 miliona od ukupno dodeljenih 20,5 miliona dinara

Takođe, *Subotica* je u pojedinačnim davanjima za medije izdvojila 1.550.000 dinara, a najviše novca dobio je projekat *Škola za mlade novinare* koje su podnele *Nove subotičke novine*, zatim *Yu Eco* za projekat *Točak života specijal* i fotografska radnja *Noah agency* za *Live streaming – prenosi uživo*.

U istraživanju *Novosadske novinarske škole „Monitoring medija u predizbornoj kampanji“* analizirana je uređivačka politika nedeljnika *Subotičke novine* u vreme predizborne kampanje za lokalne izbore 2016. godine. Prema rezultatima istraživanja vidljivo je da je izrazito najviše priloga posvećeno Srpskoj naprednoj stranci. *Yu Eco* televizija je, kako se navodi, takođe tokom predizborne kampanje dala više značaja političarima koji su bili na vlasti. Zanimljivo je da je ova

televizija na konkursu za finansiranje medijskih sadržaja 2016. godine za samo jedan projekat iz gradskog budžeta dobila 4,4 miliona dinara.

Za razliku od medija bliskih vladajućim strukturama, oni mediji koji o radu gradske vlasti izveštavaju kritički, ne dobijaju sredstva iz gradske kase. Novinarka Natalija Jakovljević kaže da oni iz civilnog medija više i ne konkurišu na lokalnom nivou sa medijskim projektima, zato što su prema njenim rečima članovi komisija nekompetentni.

„Doneli smo takvu odluku jer se ne slažemo sa načinom rada medijskih komisija, koji je krajnje netransparentan, kao ni sa načinom izbora stručne komisije u kojoj sede mahom nestručni novinari“, kazala je ona.

Komunikacija sa gradskom vlašću Sizifov posao

Uprkos prvobitnim obećanjima gradske službe za informisanje, ni nakon više mejlova i telefonskih poziva koje smo im upućivali više od mesec dana – predstavnici gradske vlasti u Subotici nisu odgovorili na naša pitanja o odnosima sa lokalnim medijima, kriterijumima za raspodelu novca za informisanje, tvrdnjama o postojanju političkih i drugih pritisaka na novinare i lokalne medije...

Zanimljivo je da je neposredno pre naših zahteva Gradsko veće Subotice 22. decembra 2017. godine usvojilo predlog Etičkog kodeksa, prema kojem bi gradski funkcioneri trebalo da budu otvoreniji za javnost i novinare. „Funkcioner će odgovoriti na svaki javno izrečeni zahtev koji se odnosi na obavljanje njegove funkcije, obrazloženje njegovih postupaka ili funkcionisanje službi i organa za čiji rad snosi odgovornost“, stoji u predlogu o kojem treba da se izjasni gradska Skupština.

Subotički novinari nisu zadovoljni trenutnom komunikacijom sa gradskim strukturama vlasti i sma-

traju da je gradska služba za informisanje Medija centar Subotice „jako formalizovana“.

„Nažalost, previše nesposobnih ljudi radi u gradskim upravama. Nekad na vrlo jednostavna pitanja prilično dugo ne dobijemo odgovor“, navodi urednik portala *Subotica.com* Goran Todorov.

Identični su i stavovi novinara iz drugih subotičkih redakcija, koji ni o tom pitanju nisu želeli da govore pod imenom i prezimenom. Novinari iz Televizije *Yu eco* koji su hteli da ostanu anonimni kažu da je gotovo nemoguće doći do sagovornika o „škakljivijim“ temama, te da je za svako, pa i najba-

Još jedan problem sa kojim se susreću novinari lokalnih medija svakako je i nezavidan ekonomski položaj, odnosno neregulisan radni odnos i veoma niske zarade. Plate novinara lokalnih medija sa kojima smo razgovarali, iz Subotičke televizije i *Yu eco* televizije, znatno su niže od republičkog proseka. Novinar Subotičke televizije kaže da zbog toga radi i druge poslove van radnog vremena, koji su bolje plaćeni.

Novinar portala

Porodični krug Janoš

Toke kaže da saradnja

sa gradskom vlašću

postoji do trenutka

kada se kritički

izveštava o političkim

partijama.

nalnije pitanje koje žele da postave nekome iz Gradske uprave neophodno poslati zvaničan zahtev gradskom Medija centru putem mejla.

„Za kratku vest nekada moramo da čekamo i po nedelju dana ili čak dve. Nekada i pored svih zahteva ne dobijemo izjavu“, kaže jedan od naših sagovornika.

Novinar *TV Subotica* napominje da je saradnja sa gradskom vlašću „na najnižem nivou u poslednjoj deceniji“. On smatra da zbog toga trpi i kvalitet medijskih sadržaja. „Medija centar je pod direktnom nadležnošću gradske vlasti. A oni nisu u stanju da učine bilo kakav korak kako bi dostupnost informacija bila bolja, a dobijanje izjava brže rešeno“, dodaje naš izvor.

Novinar portala *Porodični krug* Janoš Toke kaže da saradnja sa gradskom vlašću postoji do trenutka kada se kritički izveštava o političkim partijama. „Mi treba da radimo na tome da ljudi shvate da je i cena hleba i mleka politika, a da nije reč samo o partijskoj politici“, napominje on. Prema njegovom mišljenju, novinari ne smeju da slede partijsku politiku, već bi trebalo da kritički izveštavaju o svemu što je od javnog značaja.

Novinarka Natalija Jakovljević kaže da novinari portala *Magločistač* uopšte nemaju saradnju sa gradskom vlašću. „Naša saradnja se odnosi samo na dostavljanje informacija od javnog značaja od kojih pojedine, u kojima se ne pozivamo na zakon, nisu ispoštovane. Kritički i analitički izveštavamo o radu gradske vlasti, što bi trebalo da bude obaveza svih medija“, naglašava ona.

U subotičkoj javnosti previše je informacija, a premalo informisanosti, pokazalo je istraživanje „Lokalni građanski monitor“ koje je sproveo Centar lokalne demokratije Subotica (LDA Subotica), objavljeno u decembru 2017. godine. Među zaključcima istraživanja napominje se i da su pogubne posledice privatizacije lokalnih medija koje su „doprinеле jednoličnoj medijskoj slici koja je orijentisana ka vladajućoj stranci“. Kao najveći problem u lokalnim medijima građani Subotice naveli su neprofesionalnost novinara, uticaj politike, neobjektivnost novinara, neaktuelnost tema, kao i nedostatak zabavnog i obrazovnog programa, pokazala je prošlogodišnja analiza lokalne medijske scene Fondacije Slavko Ćuruvija. Istovremeno, kad je reč o *Informatoru o radu organa Grada Subotice*, u analizi Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, ukazuje se da taj dokument ne sadrži kompletne informacije o realizaciji budžeta, javnim nabavkama i podatke o isplaćenim platama, zaradama i drugim primanjima. ■

ZRENJANIN

IVAN ČOLIĆ • ĐORĐE IVANOVIĆ

U toku jednog poziva od direktora JKP dobila sam pretnju da će oni saznati ko sam ja i ko su mi roditelji i rodbina i da ću videti

Zrenjaninski mediji svedoci su „mekog“ vida cenzure i pritisaka. Mada su otvorene pretnje retkost, radnici lokalnih medija u Zrenjaninu pod stalnim su pritiskom auto-cenzure i uticaja lokalnih vlasti (kao i privatnih stejkholdera). „Postoje pritisci, nisu u velikoj meri, ali se zna šta može da se radi a šta ne može“, objašnjava naš izvor, novinar jednog lokalnog medija. „Lokalna samouprava finansira medije putem projekata, i onda svi mediji dobijaju pare, a politika lokalne samouprave jeste da daje svima pare kako bi svi ćutali. I praktično ako komitent plaća, ne radi se ništa što ide na štetu komitenta. Ko plaća, ne smeš ga dirati, eto“, objašnjava on.

List Zrenjanin

Zrenjanin je međuopštinski nedeljnik. Deklarativni tiraž je 10.000 primeraka, a list osim teksto-va na srpskom ima i rubriku na mađarskom i slovačkom jeziku.

U procesu privatizacije medij je kupljen za 54.000.000 dinara. Najveći udeo (78,43% vlasništva) „Novinsko-izdavačkog javnog preduzeća ‘Zrenjanin’, Zrenjanin“ pripada konzorcijumu čija struktura nije navedena na sajtu APR-a. Predstavnik konzorcijuma koji je 2007. godine kupio 70% ovog medija je Dušan Stupar. Ostali članovi tog konzorcijuma su Srđan Vučurević, Nenad Rončević i Miodrag Nikić. „Info lokal media group doo Novi Sad“ poseduje 12,76% vlasništva. Na sajtu agencije za privredne registre naveden je spisak svih 60 akcionara. Među njima se nalaze i imena pojedinih novinara i novinarki koji trenutno rade u listu *Zrenjanin*, s tim što je njihov udeo manji od jednog procenta po licu.

Predstavnik konzorcijuma koji (prema podacima Agencije za privatizaciju) poseduje većinu vlasništva nad medijem, Dušan Stupar, bivši je načelnik Resora državne bezbednosti. Od 1973. do 1988. godine radio je u Republičkom MUP-u, a od 1988. do 1990. u Sekretarijatu za narodnu odbranu Republike Srbije. Vlasnik je firme „Univerzal-holding A.D. Beograd“ i kupac više od 20 firmi. Prema saopštenju Srpske radikalne stranke i [prema podacima nedeljnika Vreme](#), Stupar je finansijer SNS-a.

Anketa sprovedena među lokalnim stanovništvom sugeriše da Zrenjaninci kao lokalne probleme prepoznaju pitanje fabrike za prečišćavanje vode i spor oko postavljenog splava na gradskom jezeru. Zrenjaninci sa kojima smo razgovarali ne prate medije ili prate portale razonode radi, bez navike da se redovno informišu o lokalnim pitanjima od značaja. U vezi sa tim da li su mediji objektivni stavovi su podeljeni. „Nema drugog mišljenja, nema pluralizma“, komentariše jedan stariji bračni par. Dve anketirane sagovornice koje sebe karakterišu kao „građanski neposlušne“ ipak priznaju nepristrasnost u medijima: „Mislim da ima dosta objektivnosti. Zastupljena je jednako i – nazovi – opozicija“.

Monitoring medija pokazuje da je taj stav bliži realnosti. Od analizirana 162 teksta¹ (kroz četiri broja lista) lokalni funkcioneri se pojavljuju u svakom petom tekstu, a pokrajinski i državni funkcioneri u 5% analiziranog materijala. Opozicija, međutim, ima svoje mesto u novinama, u rubrici *Stranke*, gde se mogu pronaći oštre kritike vlasti – ovi tekstovi čine jednu sedminu korpusa. Mada se ne može reći da su „jednako zastupljeni“ vlast i opozicija (odnos pominjanja je dva prema jedan), list ipak gaji kolikutoliku kulturu kritičnosti.

Prema rečima jedne od naših sagovornica, bivše novinarke lista, većina novinara je nastavila da radi u mediju nakon privatizacije (po njenoj proceni otišla je jedna petina novinara). „Stvar je u tome

////////////////////

„Slali su nam materijal iz stranaka koji sam ja prepravljala zbog čega sam dobijala stalne pozive... Trudili su se da me kontrolišu“

NOVINARKA IZ ZRENJANINA

da su radio i list *Zrenjanin* imali objedinjenu redakciju dok su bili državni, tako da su sa privatizacijom neki novinari otišli na radio, a neki se opredelili za list“, objašnjava ona. Dok su radile, naše sagovornice su bile zaposlene po autorskom ugovoru, odnosno ugovoru na određeno (tri ili šest meseci), ali nikad za stalno.

„Redakcija je stajala iza mene, glavni urednik Bubnjević i ostali urednici. Niko mi nije rekao ‘bolje nemoj pisati o tome jer nam je neko pripretilo’... Znam za pozive urednicima i zapravo su oni ti na koje je pritisak najviše vršen. Što se tiče pretnji, imala sam jednu kada sam pisala o vitrinama na pijaci u Zrenjaninu. Zvala sam tadašnjeg

¹ Analizirana su izdanja od 3. novembra 2017, 1. Decembra 2017, 29. decembra 2017. i 19. januara 2018. U analizu nisu ušli tekstovi rubrika „Reportaža“, „Sport“ i „Magyar **tükör**“, kao ni rubrike redovnih kolumnista.

direktora koji je često odbijao da da ikakav komentar, da bi posle nekog vremena ja u toku jednog poziva dobila pretnju da će oni saznati ko sam ja i ko su mi roditelji i rodbina i da ću videti ja."

Druga sagovornica nije trpela pretnje, ali se ustručavala da poteže nezgodne teme. „Posredi je autocenzura. Nema cenzure i direktnih pritisaka, ali se podrazumeva da se ne piše loše o aktuelnoj vlasti, na primer gradonačelnik se ne dira. Niko nije rekao da o nečemu ne sme da se piše, ali se to osetilo u redakcijskoj atmosferi". I ona je, međutim, primetila spoljne pritiske. „Slali su nam materijal iz stranaka koji sam ja prepravljala zbog čega sam dobijala stalne pozive... Trudili su se da me kontrolišu".

Reklamni prostor u listu skoro isključivo zauzimaju privatne firme. U rubrici *Savetnik*, međutim, gotovo svaki tekst može se okarakterisati kao prikriveno oglašavanje, a među njima su i promocije javnog preduzeća (zrenjaninski Dom zdravlja). Jedan stubačni centimentar oglasnog prostora košta 115 dinara, a luksuznije reklame mogu da koštaju i do 35.000 dinara.

List *Zrenjanin* je u 2017. godini dobio ukupno 1.454.000 dinara na ime državne pomoći, u pet navrata. Podatak o tome za šta je tačno medij dobio pare nije transparentan – sajt grada Zrenjanina objavio je rešenje o obrazovanju i imenovanju konkursne komisije za ocenu projekata, ali ne i potonje obrazloženje te komisije. Na sajtu lista *Zrenjanin* može se naći finansijski izveštaj za 2016. i prethodne godine.

List *Zrenjanin* je u 2017. godini dobio ukupno 1.454.000 dinara na ime državne pomoći, u pet navrata.

RTV Santos

Radio-televizija *Santos* osnovana je kao privatna medij na srpskom jeziku. Opseg delovanja je Nova Crnja, Novi Bečej, Zrenjanin, Žitište, područje regiona P 24/3 Zrenjanin i Pančevo. Vlasništvo Radio-televizije pripada Mirjani Beslač (49%) i Dejani Tucić (51%), prema podacima APR-a, gde je, međutim, nedostupan dokument koji sadrži podatke o pravnim i fizičkim licima koja učestvuju u osnivačkom kapitalu.

Od 31 priloga (u periodu monitoringa portala RTV *Santos* od 30. januara do 8. februara 2018 – ne uključujući servisne informacije) lokalni funkcioneri dobijaju ekransko vreme u pet priloga. Pokrajinski i državni funkcioneri dobijaju ekransko vreme u četiri priloga. Rubrika *Posao* mahom služi za objavljivanje konkursa za zapošljavanje, ali u 44% slučajeva tekst istovremeno predstavlja i reklamu tipa *informeršal*. Nije bilo moguće naći cenovnik oglasnog prostora na portalu medija.

TV Santos dobio je u 2017. godini 700.000 dinara na ime državne pomoći i 3.350.000 dinara od organa javne vlasti. Radiju Santos iste godine uplaćeno je 500.000 dinara na ime državne pomoći. Detalji o tome za šta je medij dobio pare nisu transparentni.

Radio Zrenjanin

Radio Zrenjanin ugašen je u procesu privatizacije, 15. decembra 2015. godine². Radio je pokrивao teritoriju Zrenjanina, Opova, Kovačice, Sečnja i Titela. Emitovao je sadržaj na mađarskom, rumunskom i slovačkom jeziku. Radio 021 prenosi objavu Agencije za privatizaciju da dokumentacija nije bila ni kompletna ni dostavljena na vreme, tako da se Radio Zrenjanin [nije ni ponudio za prodaju](#). Kada je prošao konačni rok, dozvola je istekla bez mogućnosti produženja.

Nakon što se nije pojavio kupac za *Radio Zrenjanin*, prešlo se na fazu podela besplatnih akcija. Igor Francuski, tadašnji v. d. direktora radija navodi da je medij ugašen nakon što se i ova faza završila neuspešno. Novinar Božidar Drinić, međutim, tvrdi da je podneo [zahtev za upis besplatnih akcija](#), koju Francuski nije želeo da prosledi Agenciji za privatizaciju.

„Sedamnaest ljudi je u tom trenutku na radiju – sutra će dobiti otkaz. I tako su i dobili otkaz. Od njih sedamnaest petnaest ne radi nigde. Dvoje radi. Ja dođem i njima kažem: ‘Slušajte, kolege, drugari, ajde da radimo zajedno. Ja sam napravio novi program. Neće nam davati država pare, svi će nas zaj****ati, ali daj mi da ostanemo, evo, da radimo zajedno’”, priseća se naš sagovornik, novinar radija. „Ne. Jer svi mislimo da ćemo od političara dobiti posao.”

////////////////////
**Gde ne postoji spoljna
opresija i dalje opstaje
kultura autocenzure,
koja novinare
demotiviše da pokreću
teme štetne po
lokalnu vlast**

Jedan od naših sagovornika mišljenja je da je radio ugašen jer je bio finansijski neodrživ. Redakcija je navodno imala 33 zaposlena novinara i primala od države triput više novca nego što je trenutni budžet za informisanje. „Na kraju se ispostavilo da, ko god da dođe mora dati otpremnine radnicima – tu su postojali razni dugovi – najlakše im je bilo da ga likvidiraju.”

Portali *IloveZrenjanin* i *Zrenjaninski*

Portal *Ilovezrenjanin* poseduje firma „Progressive media doo Zrenjanin”. Portal se oslanja na izveštavanje o zabavnim temama uz poneke tekstove i intervjuje koji se bave temom koja je od javnog

² Radio 021 navodi 19. decembar kao datum kada je radio prestao da emituje, mada mu je dozvola istekla 15. decembra.

značaja. Nije retkost da njihove objave predstavljaju reklamiranje nekih privatnih firmi ili objavljivanje aktuelnih oglasa za posao. Portal *Zrenjaninski* poseduje „Slavko Surla PR agencija za veb portale Ziportal Zrenjanin“. Ovaj portal posvećuje više pažnje političkim dešavanjima u Zrenjaninu.

Rezultati sugerišu da zrenjaninski mediji pate od pritisaka, kako spoljnih (lokalna vlast) tako i unutrašnjih. Gde ne postoji spoljna opresija i dalje opstaje kultura autocenzure, koja novinare demotivise da pokreću teme štetne po lokalnu vlast. Želja za kritičkim razmišljanjem ipak se vidi – umesto unutarredakcijske tiranije novinari imaju „zdrav“ odnos sa urednicima, a povremeni tekstovi koji se kritički osvrću na rad lokalne vlasti donekle obezbeđuju pluralizam u diskursu. ■

KIKINDA

NIKOLA MATICKI • MARIJA STOJADINOVIC

Naše novine su dodirnule dno, a novinari rade bez gotovo ikakvih primanja. Postoji mogućnost da ćemo prestati sa štampanjem

Neuspah medijske reforme ima reprezentativni presek u primeru Kikinde. Privatizacija je rezultovala gašenjem lokalnih medija, a nesrazmerna raspodela novca na konkursima za sufinansiranje sugerise favorizovanje pojedinih medija i podržavanje projekata koji se svode na pasivno izveštavanje o aktivnostima lokalnih funkcionera. Analiza sadržaja favorizovanih medija pokazuje da izdašno sufinansiranje uzvraćaju afirmativnim izveštavanjem i nebalansiranom uređivačkom politikom. Sa druge strane, na medije koji su „preživeli“ privatizaciju, a koji odbijaju da postanu glasila lokalnih vlasti, vrši se pritisak dodeljivanjem značajno manjih sredstava, eliminisanjem sa tendera i povlačenjem oglašivača, čime se dovodi u pitanje i njihov opstanak.

Mediji i privatizacija

U Kikindi trenutno postoji šest lokalnih medija – *Kikindske novine*, *Nove kikindske novine*, *Radio Ami*, *TV Rubin*, portal *Gradski.online* i *Fokus*. U poslednje dve godine, ugašeni su jedna televizija, jedan radio i jedan portal.

Radio Kikinda ugašen je 3. aprila 2016. usled procesa privatizacije, pošto nije bilo zainteresovanih kupaca, a zaposleni nisu imali sredstava da ga otkupe. *RTV VK* počela je sa emitovanjem radijskog programa 1997. godine, a sa televizijskim 2007. Prema podacima iz APR-a, vlasnici su bili Dijana Subotički Miletić (51%) i Zoran Milešević (49%). Krajem 2016, vratili su dozvolu za emitovanje REM-

u usled „nepodnošljivih političkih pritisaka“, kako stoji u [pismu javnosti](#). Portal *Civilon*, posle tri godine rada, prestao je da postoji nakon što je na gradskom konkursu za sufinansiranje medija dobio 90.600 od traženih 1.666.590 dinara za projekat „Kikindska mreža“.

RTV Rubin, osnovana 2005. godine, u vlasništvu je glavne i odgovorne urednice TV i portala Jelene Crnogorac (9%), Bele Terno (8%), Ljiljane Pancel (9%), Tanje Nedomački (8%), Siniše Boškova (8%), Igora Crnogorca (8%) i Miloša Miloševića (50%), koji je ovlašćeno lice za zastupanje, kao i glavni i odgovorni urednik radija.

Kikindske su osnovane 1998. pri gradskom Domu omladine, nakon čega 2001. postaju opštinsko glasilo. Po dolasku Srpske radikalne stranke na vlast 2004. sadašnji glavni i odgovorni urednik Željko Bodrožić odlazi iz te kuće i osniva *Partizansku štampu*, u okviru koje nastavlja da izdaje *Kikindske*. Oni koji su ostali osnivaju *Kikindske novine*, koje nakon odlaska u stečaj prvobitnog izdavača kupuje sadašnji *Info lokal media group* u vlasništvu Srđana Vučurevića. Usled propusta načinjenog u ugovoru o privatizaciji, menjaju naziv u *Nove kikindske novine*, a glavni i odgovorni urednik postaje Dragan Gavranov. *Kikindske* izlaze petkom, a *Nove kikindske* četvrtkom. Zabunu neretko stvara sajt *Novih*, na domenu *kikindske.rs*, koji navodi na zaključak da se radi o *Kikindskim*, a ne o *Novim kikindskim novinama*.

Analiza sadržaja favorizovanih medija pokazuje da izdašno sufinansiranje uzvraćaju afirmativnim izveštavanjem i nebalansiranom uređivačkom politikom

Položaj novinara i pritisci

Kako bismo saznali sa kakvim se pritiscima susreću novinari i novinarka u Kikindi pokušali smo da stupimo u kontakt sa nekima od njih, prvenstveno zaposlenim u medijima koji dobijaju podršku lokalnih vlasti. Međutim, i pored zagarantovane anonimnosti, nisu hteli da razgovaraju, u strahu od posledica koje bi mogli da snose.

Na razgovor je pristao Željko Bodrožić, rekavši da su *Kikindske* dodirnule dno i da novinari rade gotovo bez ikakvih primanja. On kaže da postoji mogućnost da će prestati sa štampanjem i da će biti primorani da objavljuju list isključivo na sajtu. On kaže da se *Kikindske* u poslednje dve godine na konkurse sufinansiranja prijavljuju isključivo sa projektima na mađarskom i da se uvek nalaze pri dnu na lestvici dobijenih sredstava, iako traže onoliko sredstava koliko projekat zaista košta. Prema njegovim rečima, „kada bi novinari imali primanja kao što traže *TV Rubin* i *Nove kikindske novine*, Srbija bi bila Danska.“

Rezultati konkursa nisu jedini pokazatelji favorizovanja *Novih kikindskih novina* i *TV Rubin*. Jedino javno komunalno preduzeće u gradu više ne objavljuje oglase i čestitke u *Kikindskim*, a u pismu

koje je TV VK uputila javnosti i REM-u navodi se da JP „Kikinda“ mesecima odbija komunikaciju sa njima, te da optužuju sve strukture lokalne vlasti da „rade netransparentno i da kriju informacije od javnog značaja.“

Nekoliko meseci pre nego što su vratili dozvolu za emitovanje, tačnije tokom proslave 19. rođendana u prostorijama studija, VK televiziji je prisilno obustavljen program. Njen osnivač Zoran Milešević naveo je u saopštenju da „nije slučajno da je program nasilno obustavljen baš prilikom pripremanja specijalnog programa, pošto je VK počela da podseća na svoj istorijat i borbu koju je vodila protiv Miloševićevog režima do 2000. godine, kao i na probleme zbog pritisaka aktuelne vlasti, na čelu sa SNS“.

Pritisци na novinare i novinarkе u Kikindi ponekad su i nasilni. Tako je Milan Ivetić, novinar *Večernjih novosti* i *Novih kikindskih novina* pretio i vređao novinarku *Dnevnika* i *Kikindskih* Milomirku Melank, jer ga je fotografisala tokom konferencije za novinare Srpske radikalne stranke 2008. godine. On je, inače, bio predsednik komisije za sufinansiranje medija 2015. godine.

Sufinansiranje i javne nabavke

Od donošenja Zakona o javnom informisanju i medijima 2014, Kikinda je na četiri godišnja javna konkursa sufinansirala 13 medija u ukupnom iznosu od 59.117.200 dinara. Najviše sredstava na sva četiri konkursa dobijala je RTV *Rubin* – ukupno 27.258.400 dinara, ili 46,1% novca namenjenog za sufinansiranje medija. Poređenja radi, druga gradska televizija VK dobila je 9.120.000 dinara. Drugi najveći dobitnik medijske reforme u Kikindi su *Nove kikindske novine* koje su putem projekata dobile

Nastojanje vlasti da biltenizuje odabrane medije formalizovano je sufinansiranjem projekata koji za cilj imaju „medijsko praćenje i informisanje javnosti o radu lokalne samouprave“

ukupno 12.340.000 dinara. Ovo je skoro osam puta više od novca koji je na konkursima dobio drugi gradski nedeljnik, *Kikindske* (1.676.000).

Nastojanje lokalne samouprave da odabrane medije biltenizuje formalizovano je sufinansiranjem projekata koji za cilj imaju „medijsko praćenje i informisanje javnosti o radu lokalne samouprave“. Po ovom osnovu, sa 1.800.000 i 3.800.000 dinara sufinansirane su 2014. i 2016. godine *Nove kikindske novine*. Sa četiri miliona dinara sufinansiran je 2017. projekat portala RTV *Rubin* „Kikinda na web-u: Puls grada“, sa obrazloženjem komisije da će „doprineti boljoj informisanosti građana Kikinde, o aktivnostima lokalne samouprave i mesnih zajednica, privrednih subjekata, javnih preduzeća, udruženja...“. Na istom konkursu sa 6.494.400 dinara sufinansiran je još jedan projekat RTV *Rubina* „TV prozor“, a u obrazloženju odluke i preporuci za gra-

donačelnika Pavla Markova navodi se da „nastojanje da se podigne ni-vo svesti građana o neophodnosti za uključivanje u rad lokalne uprave, i na taj način utiču na odabir prioriteta ... zaslužuje podršku Komisije”.

Problematičan je i sastav konkursne komisije 2017. godine, u kojoj su bili Vladimir Jovanović, Vladan Stefanović i Vladimir Petrović – apsolutni rekorderi po broju konkursa u Vojvodini te godine, od kojih su mnogi bili sporni. Za svakog od njih vezuju se kontroverze – Jovanović je, pored učešća u 16 komisija, početkom 2017. pokrenuo *Media info centar* koji je iste godine na četiri konkursa dobio osam miliona dinara. Stefanović je u 15 opština predstavljao tri različita ne-давно osnovana udruženja, dok je Petrović poznat po tome što se na konkursu u Subotici lažno predstavljao kao predstavnik Nezavisnog društva novinara Vojvodine.

Pored medija iz Kikinde, na konkursu 2017. sufinansirani su i projekti koje su podneli *Srbija danas* (1,2 miliona dinara), *Srpski te- legraf* (475 hiljada dinara) i *Dnevnik* (dva miliona dinara). Odluka da se sufinansira projekat *Srbija danas* sporan je budući da je ta kompanija dobila šest miliona dinara od komisije čiji je član bio Vladimir Jovanović, nekadašnji novinar *Novosadske televizije*, čiji je *Srbija danas* suvlasnik.

Odluka da se sufinansira projekat *Srpskog telegrafa* problematičan je zbog brojnih opomena Saveta za štampu (SZŠ). U obrazloženju komisije navodi se da „je uzela u obzir i izrečene mere SZŠ ap-likantu, ali je prevagnulo mišljenje među članovima Komisije da je izjava aplikanta o aktivnostima nakon izrečenih mera dovoljno ubedljiva”, dodajući da će ova odluka o sufinansiranju podržati *Srpski telegraf* da se pridržava preporuka SZŠ i primeni ih ubuduće u radu.

Dodeljivanje dva miliona dinara novosadskom *Dnevniku* obrazloženo je time da „posebnu vred- nost ovog projekta daje široka dostupnost informacija, s obzirom na to da se radi o elektronskom izda- nju časopisa *Dnevnik* čiji veb portal beleži sve veći broj poseta”. Prilikom istraživanja, i pored „široke dostupnosti informacija” nismo uspeali da pronađemo „120 medijskih sadržaja” sufinansiranih projek- tom.

Diskriminatorni odnos lokalne samouprave prema medijima koji joj nisu po volji bio je očigle- dan prilikom konkursa za javne nabavke 2017, za oglašavanje opštine u nacionalnom i lokalnom mediju. Na konkursu iz 2016. godine *Kikindske* su dale najjeftiniju ponudu (639.000 dinara) i tako pobedile na tenderu. Naredne godine, na istom konkursu, lokalne vlasti prilikom raspisivanja tendera unose uslov prema kojem aplikant mora da dokaže da nije bilo prekida u kontinuitetu izlaženja novina od 2015.

Nakon pobeđe dnevnog lista *Danas* na konkursu za oglašavanje, lokalna vlast je unela uslov prema kojem medij mora imati dnevni tiraž veći od 100.000 primeraka. Jedini medij u zemlji sa ovolikim tiražom je *Informer*

godine. Ovim kriterijumom *Kikindske* su onemogućene da apliciraju, budući da nisu izlazile tokom dva meseca u 2015. Na tenderu tada pobeđuju *Nove kikindske novine* sa ponudom od 1.637.000 dinara.

Isti princip primenjen je prilikom odabira medija za oglašavanje opštine u dnevnim novinama, na nacionalnom nivou 2017. Tada je lokalna vlast, nakon pobede dnevnog lista *Danas* prethodne godine, unela uslov prema kojem medij mora imati dnevni tiraž veći od 100.000 primeraka. Jedini medij u zemlji sa ovolikim tiražom je *Informer*, koji kao jedini učesnik pobeđuje na tenderu sa ponudom od 698.832 dinara. Konkurs za ovu godinu raspisan je 31. januara. Ukupna sredstva odvojena za sufinansiranje iznose 23.500.000 dinara, a najveći mogući iznos po projektu iznosi 11.500.000 dinara.

Uređivačka politika RTV Rubin i TV VK

Analizirana je emisija *Rezervisano* RTV Rubin u periodu od 11. 6. 2016. do 20. juna 2017, koja je ujedno i poslednja objavljena na sajtu *tvrubin.rs*. U pitanju je jednočasovni intervju sa jednom osobom, uz izuzetak dveju emisija sa dva i tri gosta. Voditeljka nikada ne prekida sagovornika, niti postavlja potpitanja kako bi razjasnila nepotpune ili neproverene informacije, čime se njemu omogućava da govori koliko hoće, čak i kada su u pitanju govor mržnje ili vređanje. Pitanja su afirmativna, gotovo ulagivačka, a kada je nemoguće izbeći kritikovanje, voditeljka koristi izraz „građane zanima“.

Poslednja analizirana emisija, emitovana 20. juna, bila je posvećena obeležavanju godišnjice rada Vlade Vojvodine. To je jedini prilog koji odstupa od standardnog formata – intervju, i predstavlja polusatni prenos sa konferencije za novinare održane u Skupštini Vojvodine, tokom kog, bez rezova i skraćivanja, govori samo predsednik Pokrajinske vlade Igor Mirović.

Tokom predizborne kampanje 2017, jedini predstavnik stranke koji je gostovao u ovoj emisiji kako bi predstavio program bio je potpredsednik Srpske napredne stranke Milenko Jovanov.

Primer 1, intervju sa predsednikom Skupštine grada Milovanom Blažićem (11.6.2017): „Bilo je nekih uvreda da, na primer, ne poznajem Poslovnik, ali ja sam to prevazišao time što sam dokazao kroz vašu jednu emisiju da sve to držim u malom prstu, međutim ja ponekad preskočim neki član da ne bih sužavao manevarski prostor za diskusiju, jer ja kad bih se strogo pridržavao tog Poslovnika, mnogi ne bi došli do izražaja.“ Nedelju dana nakon emitovanja ove emisije, Blažić je u Skupštini grada zabranio predstavnicima opozicije pravo na repliku.

Primer 2, Voditeljka: „Retorika po kojoj ste poznati dovela je do toga da Aleksandar Vučić izjavi da ga podsećate na njega kada je bio mlađi, pa su se i mediji umnogome zainteresovali za vas, postali ste jedan od najaktivnijih političara. Šta vi kažete na to i, naravno, kakve sve izjave mediji traže od vas?“

Novosadska novinarska škola analizirala je informativni program RTV *Rubin* tokom kampanje za parlamentarne izbore 2016. i uočen je trend pristrasnosti aktivnostima SNS-a, oličen kroz prikriveno oglašavanje i izrazitu nadzastupljenost ove u odnosu na druge partije. Na isti način analizirana je i kikińska RTV VK, gde je utvrđeno da je tokom monitorovanog perioda izveštavanje bilo relativno objektivno. „Voditelj se u debatnim emisijama ponašao neutralno prema svim gostima, ne favorizujući nijednu stranu, niti stranku“, navodi se u istraživanju.

Uređivačka politika - Kikińdske i Nove kikińdske novine

Monitoring po četiri izdanja *Kikińdskih* i *Novih kikińdskih novina*, objavljenih tokom predizborne kampanje 2016, koji je obavila Novosadska novinarska škola, pokazuje značajne razlike u uređivačkoj politici dva kikińdska nedeljnika. Analiza je pokazala da je izveštavanje *Kikińdskih* karakterisao izbalansiran pristup akterima i analitički pristup temama, dok je monitoring *Novih kikińdskih novina* pokazao neizbalansiran pristup ključnim akterima u izbornom procesu, sa izrazitim favorizovanjem i neskrivenom naklonošću prema Srpskoj naprednoj stranci (SNS).

Primer 1, izveštaj nakon pobede SNS u Kikindi (28. april 2016): „Tako se ispostavlja se da je kikińdski lider naprednjaka Pavle Markov u korak pratio Aleksandra Vučića. Što po radu, što po uloženoj energiji i ostvarenim rezultatima. Kikińdski birači nisu ostali nemi na mnogo toga što je u svom krnjem mandatu uspeo da realizuje ili započeo... (Sledi nabranje dostignuća, prim. aut). Izborni rezultat najbolji je pokazatelj da su Kikińđani prepoznali da njihov grad kreće u pravcu oporavka od dugogodišnjeg propadanja i tavorjenja.“

Primer 2, pitanje za Milenka Jovanova (11. januar 2018): „Čini se da opoziciji dajete sve manje argumenata da vas kritikuje. Lokalna vlast u poslednje četiri godine funkcioniše praktično bez ikakve afere.“

Značajne razlike postoje u gotovo svim predmetima obavljene analize. Dominantan žanr tekstova *Novih kikińdskih novina* je izveštaj, odnosno nekritičko prenošenje izjava aktera i toka događaja. U više od trećine tekstova u *Novim kikińdskim novinama* predstavnici vlasti pojavljuju se u rubrikama koje nisu informativno-političkog karaktera, što ukazuje na prisustvo prikrivene kampanje u izveštavanju. Sa druge strane, izveštaji u *Kikińdskim* zauzimali su tek 12 odsto, dok je medijska inicijativa činila više od četvrtine sadržaja.

Tokom ovog istraživanja pažnju su nam privukli tekstovi glavnog i odgovornog urednika *Novih kikińdskih novina*, Dragana Gavranova. Među 134 njegova teksta koja se nalaze na sajtu, u 60 njih (45%) akteri su predstavnici lokalne i pokrajinske vlasti. Gradonačelnik Kikinde Pavle Markov bio je omiljeni akter u tekstovima

Gavranova, budući da se pojavljuje u svakom trećem tekstu.

Čest akter u tekstovima bio je i potpredsednik SNS Milenko Jovanov. Njegove izjave prenošene su nekritički, kao činjenice, a (pot)pitanja koja je u dva intervjua postavljao Gavranov služila su da dalje pojačaju kredibilitet izjava sagovornika.

Nijedan njegov tekst nije sadržao kritiku lokalnih vlasti niti je pokazivao medijsku inicijativu. Jedini tekst koji iole problematizuje rad organa lokalne vlasti posvećen je zagađenju vode u obližnjem kanalu, a takođe sadrži izjave funkcionera, koji poručuju da je sve pod kontrolom i da će problem uskoro biti rešen. Našavši Fejsbuk profil Dragana Gavranova, upitali smo ga da li je takav način izveštavanja rezultat pritisaka koje na njega i njegov list vrše lokalne vlasti, međutim njegov odgovor je bio kratak i nedvosmislen: „Ne“. Tom prilikom primetili smo da među izdvojenim fotografijama na svom profilu Gavranov ima fotografiju posete Aleksandra Vučića Kikindi. Time je upotpunjena ukupna slika uređivačke politike *Novih kikindskih novina*, a samim tim i aktuelne medijske scene u Kikindi. ■

SOMBOR

DANILO KOVAČEVIĆ • SANJA ĐORĐEVIĆ

Naša uređivačka politika menja se iz godine u godinu, i to u zavisnosti od toga ko je na vlasti. To što radimo nema veze sa novinarstvom. Mi pratimo nevažne stvari

Novinari i urednici tri somborska medija priznaju da ih nadređeni urednici, vlasnici medija i predstavnici lokalne vlasti cenzurišu ili na drugi način pokušavaju da utiču na njihov rad. Neki od njih, čak i sa dugogodišnjim novinarskim stažom, sofisticirane metode pritiska na novinare ne prepoznaju uvek. Pojedini u „partnerstvu“ sa predstavnicima vlasti ne vide ništa sporno. Naprotiv, smatraju to legitimnim. Predstavnici preostala četiri medija, dakle od ukupno osam pozvanih, nisu odgovorili na naše pozive za razgovor.

Vršiteljka dužnosti glavne i odgovorne urednice nedeljnika [Somborske novine](#) Ljubica Zelić priznaje da ponekada pribegava i autocenzuri: „Nijedan medij nije potpuno slobodan i pošteđen uticaja i upliva politike. Isti je slučaj i sa *Somborskim novinama*, ali se trudimo da politike bude što manje, a da priče o životu ljudi, i problemima iz sredine, budu zastupljene u većem procentu“ navodi ona.

I tačno je. Stranačke i visoke politike u tekstovima *Somborskih* skoro da i nema. Međutim, ona lokalna, koja znači politiku vođenja jednog grada, zastupljena je u velikoj meri.

Naslovnice pet brojeva u periodu od 19. januara do 16. februara, sa najvećom fotografijom u boji obično zauzima priča koja veliča Sombor i njegove građane i građanke u domenu sporta ili kulture. Centralna pozicija na naslovnicama daje se i ukoliko je tih dana, kada ovaj nedeljnik izlazi, praznik poput školske slave Svetog Save, plivanje za bogojavljenjski krst ili se obeležava Dan grada, što je bilo 17. februara.

Prostora na naslovnici uredništvo *Somborskih* nađe i za uspehe gradske vlasti, rukovodioce lokalnih i pokrajinskih institucija, ali obično samo kroz naslov, bez fotografije. O temama koje se naj-

direktnije tiču života ljudi u Somboru i okolini, obično se piše u formi vesti, izveštaja i intervjua. Članak, kao kompleksniji žanr, koji podrazumeva nekoliko izvora/sagovornika, različite uglove sagledavanja teme i problematizovanje određene pojave, društvenog fenomena ili aktivnosti nosilaca javnih funkcija, u pomenutom periodu nismo pronašli.

Tekstovi na osnovu kojih može da se zaključi da postoji problem na teritoriji Sombora, zbog kojeg bi trebalo da se pozovu na odgovornost predstavnici vlasti ili institucija, svedeni su na zanemarljiv broj i dobijaju veoma mali prostor u novinama. Takve informacije saopštavaju se kroz vest ili eventualno izveštaj na kraju novina ili u nekom teže uočljivom uglu.

Takav tretman su *Somborske novine* dale, na primer, priči o tome kako penzioneri koji nisu smešteni u Gerontološkom centru Sombor, od januara 2018. godine više ne mogu da kupuju ručak za 300 dinara u tom centru. Slično je prošao i slučaj gašenja biblioteke u Stanišiću (selu pored Sombora), zbog čega su meštani protestovali i uspeli na kraju da zadrže biblioteku. Ova, za *Somborske novine* mala vest, prvo se našla u rubrici *Selo*, a potom u rubrici *Ljudi i događaji*.

U tom nedeljniku dominira izjavno novinarstvo i primetno je da se određene teme i sagovornici ponavljaju u centralnom delu novina koji se zove *U žiži*. Tu se prostor obično daje članovima gradskog veća kroz teme koje se uglavnom odnose na to kako se grad uspešno razvija ili kako se smanjuje nezaposlenost. Ako se pogledaju nacionalni mediji, to je agenda koju plasira vladajuća Srpska napredna stranka i na nivou države.

Posebno je zanimljiv tekst odeljka *U žiži* od 26. januara pod naslovom *Projektima privukli četiri miliona evra*. Najavljen je i na naslovnici, a govori o tome kako je Odsek za lokalni ekonomski razvoj veoma uspešan u pisanju projekata koji se finansiraju kroz Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA)

Iako u jedinom štampanom mediju na srpskom jeziku izbegavaju političke teme, desi se ipak priča zbog koje predstavnici lokalne vlasti pozovu urednicu kako bi uticali na uređivačku politiku

Evropske unije i kako su na taj način privukli novac. U tekstu se nigde ne objašnjava da se pisanje projekata i dobijanje novca iz Unije po ovom osnovu ne može predstavljati kao naročit uspeh lokalne vlasti. Sredstva iz IPA fondova namenjena su za pet određenih komponenti u okviru kojih je moguće aplicirati sa dredenim projektom. Srbija kao zemlja kandidatkinja za članstvo može da koristi svih pet, tako da se taj novac ne „privlači“ kao investicija već se dodeljuje projektu sa kojim neka organizacija aplicira. Iako u jedinom štampanom mediju na srpskom jeziku izbegavaju političke teme, desi se ipak priča zbog koje predstavnici lokalne vlasti pozovu urednicu kako bi uticali na uređivačku politiku. „Nisu zadovoljni ako otvorimo neku priču koja baca neko negativno svetlo na rad aktuelne gradske vlasti. Naravno da reaguju, ali nekih otvorenih sukoba nisam nikad imala“ objašnjava Zelićeva koja je na poziciji v.d. urednice deset godina.

Pritisци na somborske medije su svakodnevni, jer se lokalni političari obrate novinama i kada im se, na primer, ne dopadne način kako je opremljen naslovni blok.

„Apsolutno to imamo svake nedelje. Ti sukobi nisu bili otvorenog tipa, u smislu da nam je neko zbog nečega pretio, da nam je slao demanti, ne. Određene osobe nas zovu i kažu da nije u redu takav i takav naslov” priznaje Zelićeva, ne otkrivajući ko su osobe koje vrše pritisak.

Kada je reč o uticaju vlasnika i direktora, Srđana Vučurevića, koji je na čelu *Somborskih* od kupovine na aukciji 2007. godine, Zelićeva tvrdi da od njega pritisци ne dolaze. Međutim, priznaje da on povremeno utiče na to šta će da bude objavljeno u novinama.

„Ima ponekad neku intervenciju, ima ponekad neku sugestiju, ima ponekad neku primedbu, ima ponekad želju, naredbu, insistiranje da se objavi neki tekst, ali to je, u obimu posla koji mi obavljamo na godišnjem, mesečnom, nedeljnom nivou, skoro zanemarljivo”, smatra ona.

Srđan Vučurević zakonski je zastupnik firme *Info lokal media group* iz Novog Sada, čija je delatnost izdavanje novina, pokazuju podaci Agencije za privredne registre (APR). Upravo ta firma je izdavač *Somborskih novina*, a među zakonskim zastupnicima i članovima odbora direktora su Srđan Vučurević, Slavica Mišić, inače zamenica glavnog i odgovornog urednika, i Nagorka Martić. Osim ovog nedeljnika, u vlasništvu *Info lokal media grupe* su i *Novosadski reporter*, list *Zrenjanin*, *Nove kikindske novine*, *Subotičke novine*, *Vršačka kula* i bačkopalanačke *Nedeljne novine*.

I dalje pod stečajem

Najstariji gradski radio, ujedno i najstariji elektronski medij, *Radio Sombor*, prema podacima APR-a i dalje je u stečajnom postupku u koji je ušao 2015. godine.

Njegovo ime živi kroz portal radiosombor.co.rs, koji održava agencija SOinfo, čija je delatnost prema APR-u proizvodnja televizijskog programa. Sajta *Radio Sombora* u APR-ovom Registru medija nema, a ko piše vesti koje se objavljuju na njemu – nismo uspeli da utvrdimo. Nijednu ne potpisuje određeni novinar / novinarka, već je samo naveden izvor sa kojeg je vest preuzeta.

Svog sledbenika, ali opet samo kroz ime, taj medij ima i u formi radija – Novog radio Sombora. Osnovan je u maju prošle godine, upisan u Registar medija, vodi se kao internet portal, a osim srpskog izveštava i na mađarskom jeziku. Njegov osnivač i urednik, ujedno je i bivši novinar novinar starog *Radio*

Pritisци na somborske medije su svakodnevni, jer se lokalni političari obrate novinama i kada im se, na primer, ne dopadne način kako je opremljen naslovni blok.

Imamo veoma dobru podršku od današnjeg selektiva gradske uprave. U partnerstvu smo sa gradonačelnicom

UREDNIK NOVOG RADIO SOMBORA

Sombora Siniša Stričević. Kada priča o slobodi medija, važnost lične egzistencije stavlja iznad toga. „Šta će ti sloboda novinarstva kad ja sutra ostanem gladan?!“ pita se on.

Upravo to retorsko pitanje predsednik Nezavisnog društva novinara Vojvodine (NDNV) Nedim Sejdinović vidi kao ključnu rečenicu koja najbolje opisuje stanje medija u Vojvodini i celoj Srbiji: „Ona potvrđuje neka ranija istraživanja NDNV-a, koja kazuju da su novinari u velikom broju slučajeva odustali od profesije i Kodeksa novinara i pretvorili se u PR službe vlasti ili nekih drugih centara moći – sledeći interese svog medija, odnosno vlasnika. Drugi deo novinara odustaje od profesije, i to često oni najbolji, i zapošljavaju se u javnim službama ili privatnim kompanijama van novinarstva“ navodi Sejdinović.

Novi radio Sombor od profesije je, čini se odustao suštinski, ali ne i formalno. „Imamo veoma dobru podršku od današnjeg selektiva gradske uprave. U partnerstvu smo sa gradonačelnicom“, priča Stričević aludirajući na dobre odnose sa kabinetom gradonačelnice Dušanke Golubović. U „pomoći“ neke političke opcije naš sagovornik ne vidi ništa sporno – „Ako mi neko pruži ruku, zašto bih je odbijao?!“ kratko kaže on.

Bez obzira na to što je njegova redakcija „u partnerstvu sa gradonačelnicom“ Stričević tvrdi da objavljuje i „nezgodne“ tekstove, zbog kojih, uverava nas, nije izložen ni cenzuri ni pritiscima. „Do dana današnjeg nije bilo nikakvih reagovanja. Štaviše, rekli su mi – samo piši i radi! Ja sam uvek objavljiavao i objavljiavaću konferencije za novinare pozicije, pa čak i opozicije. Čak je i gradonačelnica za nas rekla da smo gradski radio“ ističe Stričević.

Ukoliko to *gradski* znači servis za prenošenje saopštenja i servisnih vesti iz javnih gradskih preduzeća, onda ovaj radio jeste gradski, jer su upravo to žanrovi kojima se popunjava ovaj sajt, uz poneki intervju. Drugih, složenih formi, nema, kao ni problematizovanja određenih lokalnih tema, što implicira da gradski funkcioneri nemaju na šta ni da reaguju.

Iako kategorija *Novosti* sadrži potkategorije poput *Prva vest*, *Ekonomija*, *Zdravstvo*, *Turizam*, *Obrazovanje*, analitičko-istraživačkih tekstova u vezi sa tim oblastima nema. Kao i u potkategoriji *Servisne vesti*, i ovde se zapravo nalaze servisne informacije.

Odnos prema novinarima – nikad gori

Iskustva dopisnika drugog javnog servisa u zemlji, Radio-televizije Vojvodine, koji bi trebalo da bude servis svih građana, jer ga oni kroz taksu finansiraju, pokazuje da i ta kuća radi onako kako od-

govara vlasti. „Uređivačka politika menja se iz godine u godinu, i to u zavisnosti od toga ko je na vlasti. To što radimo nema veze sa novinarstvom. Mi pratimo nevažne stvari”, priznaje jedan od novinara RTV-a koji je pristao da o tome govori anonimno. Tvrdi da nema autonomiju u izboru tema i sagovornika za svoje priloge i prepoznaje jedan vid suptilne cenzure.

„Ne mogu da kažem da trpim pritiske. Više se dešavalo da uradim rubriku [prilog] i da je tamo urednik ne pusti, a kad pitam zašto nije išla rubrika, kažu da su je izgubili. I onda niko nije kriv”, priča jedan od dopisnika RTV-a. Odnos lokalnih političara prema novinarima opisuje kao *nikad gori*: „Kada su teme koje im ne odgovaraju, oni ne žele da daju izjave. I nije samo lokalna vlast u pitanju. Isto se događa i na nivou ministarstava”, zaključuje novinar koji se tim poslom bavi već 33 godine.

Iako političari u Somboru nerado daju izjave medijima, oglase se kada primete sadržaj koji im ne ide u prilog, pokazuju iskustva glavne i odgovorne urednice privatne kuće *Radio-televizije Sreće* Vane Kahrmanović. „Lokalna vlast na pohvalu reaguje odlično, a oglase se i kada je u pitanju kritika, ali to nikada nema notu ucene već konstruktivne kritike” priča Kahrmanovićeva, koja u tome ne prepoznaje direktno uplitanje političara u njen posao.

Redakcija koju vodi u vlasništvu je somborske firme „Meteor komerc” koja je registrovana kao preduzeće za proizvodnju i trgovinu na veliko i malo. Ova kompanija, između ostalog, poseduje i obrađuje poljoprivrednu zemlju, gaji ratarske kulture i proizvodi hranu za životinje. Prema podacima sa sajta, šefica službe marketinga u „Meteor komercu” Marija Drobilović Bećarević ujedno je i direktorica RTV *Sreće*.

Firma u kojoj vodi marketing oglašava se na televiziji *Sreće* u bloku za reklame, a s vremena na vreme to radi i prikriveno, odnosno u informativnim priložima koji se tiču poljoprivrede, što je kršenje Zakona o oglašavanju. Programski koncept lokalne RTV *Sreće*, prema rečima urednice Kahrmanović, čini praćenje javnih ustanova, gradske uprave, sportskih i kulturnih događaja, poljoprivrednih tema i „događaja” iz zapadnobačkog okruga.

U praksi to znači da od 17 do 20 i više minuta, koliko mogu da traju centralne vesti koje se eimutuju u 18.30 svakog dana, ne pronadu prostora ni za jednu pravu novinarsku priču. Tako je bilo i u toku nedelje od 19. do 23. februara, što je poslužilo kao uzorak za ovaj tekst.

Vesti RTV *Sreće* obično čine dva priloga, koji pritom vrlo često ne sadrže izjave aktera priče. Ako i citiraju nekoga, to su ili gradonačelnica ili njeni pomoćnici i zamenici, članovi gradskog veća, kao i predstavnici Sportskog saveza Sombora. Uglavnom je taj prilog zapravo „vest sa slikom”, pa se nastavlja čitanje iz studija neke servisne informacije, potom slede sport, reklame i vremenska prognoza.

Iako političari u Somboru nerado daju izjave medijima, oglase se kada primete sadržaj koji im ne ide u prilog, pokazuju iskustva glavne i odgovorne urednice privatne kuće Radio-televizije Sreće

Kada je reč o informacijama koje se biraju i plasiraju javnosti putem RTV Sreće, one jesu lokalnog karaktera, ali su uglavnom bez informativne vrednosti

Kada je reč o informacijama koje se biraju i plasiraju javnosti, one jesu lokalnog karaktera, ali su uglavnom bez informativne vrednosti i napisane birokratskim, za širu javnost nerazumljivim jezikom. Radi se najčešće o saopštenjima u vezi sa aktivnostima gradske uprave, javnim pozivima ili informacijama o održanim sastancima, a bez objašnjavanja zašto je baš to važno za lokalnu zajednicu.

Vizuelni aspekt je jedan veliki minus ove kuće, jer se gledanje njihovog programa ne razlikuje od slušanja radija. Veoma je malo autentičnih i odgovarajućih ilustrativnih kadrova, takozvanih pokrivalica, a i kada ih imaju, ne upotrebljavaju se promišljeno. U sredu 21. februara čak ni za vest o tome da pada sneg u gradu i kako radi zimska služba nisu snimili aktuelnu situaciju i emitovali te kadrove, već je upotrebljena fotografija. Dan kasnije dogodio se apsurd pa je vest o prijavi poreza na imovinu „pokrivana“ zimskim kadrovima grada, a odmah nakon nje je čitana vest o raspodeli gradskog novca u oblasti sporta, što je takođe pokriveno kadrovima centra grada, ali su oni vrlo očigledno snimani tokom leta.

U kojoj meri političari doprinose tome da u ovim vestima nema pravih priča, postavljanja pitanja, izveštavanja o gradskim problemima, citiranja i sagovornika koji ne predstavljaju vlast, nismo uspeli da utvrdimo. Međutim, sve i da ne utiču ni malo i ne zahtevaju da samo oni budu zastupljeni i u pozitivnom svetlu, program koji plasira RTV Sreće pokazuje da ga rade ljudi koji ne poseduju zadovoljavajuće novinarske kompetencije.

Kontrola preko novca

Vrlo skroman i profesionalno nisko rangiran program RTV Sreće, gradska vlast na određeni način podržava, jer nakon odjavnog rola po završetku vesti stoji „projekat je podržan od grada Sombora“. Formalno, prema gradskoj odluci o raspodeli novca u oblasti Javnog informisanja od 14. februara 2017. godine, do koje smo došli, RTV Radio Sreće dobio je milion i 400 hiljada dinara, što je uz televiziju STV KA54, najviši dodeljeni iznos na tom konkursu. Novac su dobili za realizovanje projekta *Dati na znanje*, a na istom konkursu Radio RTV Sreće dobio je milion i 300 hiljada za projekat *Živimo zajedno*.

Prema podacima iz Registra medija, Agencije za privredne registre, tom mediju dodeljeno je još milion dinara 19. maja prošle godine, što se u ovom registru vodi kao državna pomoć. Detaljne podatke o tome za šta je tačno novac izdvojen i kako je utrošen, Registar ne sadrži. Problem kod projektnog finansiranja lokalnih medija je i taj što se ispostavilo da su članovi lokalnih komisija, koje su odlučivale o

tome ko će dobiti novac, u gotovo trećini opština u Vojvodini finansirali zapravo sami sebe ili televiziji u vlasništvu biznismena iz Šida Aleksandra Vinčića s kojim su poslovno povezani, pokazalo je prošlogodišnje [istraživanje](#) Balkanske istraživačke mreže - BIRN.

Na osnovu već pominjane Odluke od 11. februara prošle godine *Somborskim novinama* je dodeljen treći najveći iznos – milion i 200 hiljada dinara za projekat *Gradska uprava u službi građana*. U Registru medija stoji podatak i da su u maju prošle godine iz budžeta dobili i 250 hiljada dinara, što se kao i u slučaju RTV *Sreće* vodi kao državna pomoć. Osim kroz projekte, somborski nedeljnik se finansira i kroz oglašavanje javnih i privatnih preduzeća, kao i objavljivanjem čitulja.

Uprkos tome što lokalnim poreskim obveznicima, odnosno publici, sajt *Novog radio Sombora* nudi skroman sadržaj, takođe je podržan upravo njihovim novcem.

Prema rečima osnivača i novinara te kuće Siniše Stričevića, do sada su dobili ukupno 270 hiljada dinara za tri projekta. On otvoreno priznaje da mu je rečeno da će biti mnogo više, iako princip dodeljivanja budžetskog novca ne bi trebalo da se zasniva na obećanju, već na kvalitetu predloženog projekta o kojem onda Komisija odlučuje i dodeljuje novac.

Čak i da se ustanovi mehanizam koji će sprečiti zloupotrebe dodeljivanja budžetskog novca, ostaje problem kvaliteta sadržaja somborskih medija. Njih, utisak je, građanke i građani plaćaju zapravo da ne budu pravovremeno, objektivno i profesionalno informisani. ■

Osnivač Novog radio Sombora otvoreno priznaje da mu je rečeno da će na konkursima dobiti mnogo više, iako princip dodeljivanja budžetskog novca ne bi trebalo da se zasniva na obećanju, već na kvalitetu predloženog projekta

PANČEVO

MARGARETA MAKANOVA • JELENA BOŽIĆ

Dobili smo urednicu za koju nije nikakva tajna da je u SNS-u. Na jesen je moja emisija skinuta sa programa. Nije zabranjena, ali je skinuta

Kažu da je Pančevo nekada bilo grad dobrog novinarstva, a prema rečima ljudi koji su bili ili još uvek jesu u pančevačkim medijima, to više nije tako, bar ne u Radioteleviziji Pančevo i nedeljniku *Pančevac*, kao najpoznatijim medijima u ovom južnobanatskom gradu. Kako je sve krenulo nizbrdo za ovaj grad i koji je to trenutak kada su ovi mediji prestali da se bave novinarstvom i građanima Pančeva? Prema rečima bivše urednice jutarnjeg programa na radiju u RTV Pančevu Violete Jovanov Peštanac sve je počelo manje-više dve godine pre privatizacije:

„Radila sam osam godina kao urednica jutarnjeg programa na radiju u vreme kada je to još uvek bilo preduzeće u nadležnosti grada Pančeva, kada ste znali da ćete iz budžeta imati sigurnu platu. U prvih šest godina imala sam potpunu samostalnost u radu. U poslednje dve godine su nam nametnuli neke urednike. Pretposlednje godine pred privatizaciju došao je jedan momak koji se tu zadržao manje od godinu dana, a posle toga je došla jedna koleginica za koju nije nikakva tajna da je u SNS-u. Ona je bila urednica tih poslednjih godinu dana pred privatizaciju. Tada se već osećalo, ali ne direktno, da neko kaže da nešto ne smeš, ali dešavalo se da vam ukinu emisiju i kažu da je to privremeno i da će se videti s vremenom šta će biti sa njom. Ja sam radila jutarnji program od ponedeljka do petka, četiri sata, i uglavnom smo u poslednjem satu imali specijalizovani intervjui, kada su nam gostovali političari i direktori. To je, recimo, bilo negde u martu. U aprilu je već rečeno da to malo treba da doradimo, onda u maju da nemamo dovoljno sredstava, mogućnosti, ljudi, da to privremeno ukinemo, pa je došlo leto, a sa njim i letnja programska šema – idemo sa više muzike i manje priče. Na jesen se emisija nije obnovila i prosto deluje da nam nije zabranjena, ali je skinuta sa programa i suštinski jeste zabranjena.

Medijski pluralizam više nije bio zastupljen kao ranije. Menjali su se i DS i DSS i različite stranke koje su sada u opoziciji, ali je bilo manje-više jednako zastupljenih svih političkih partija

**VIOLETA JOVANOV
PEŠTANAC**

nema ugovor duži od pola godine, što automatski proizvodi hroničan strah i pitanje da li će nastaviti da rade ili ne i da li će imati redovna primanja.

„Nakon privatizacije je krenuo loš period po medije i novinare u Pančevu i to je u zadnje dve i po godine veoma izraženo. To što mi radimo na internetu, nas nekoliko, to je bukvalno kap u moru“, ističe Jovanov.

Medijski pluralizam više nije bio zastupljen kao ranije. Menjali su se i DS i DSS i različite stranke koje su sada u opoziciji, ali je bilo manje-više jednako zastupljenih svih političkih partija“, kaže Jovanov Peštanac i dodaje da su sa privatizacijom lokalni mediji praktično nestali. Ona napominje da je u *Pančevcu* nekada radilo dvadeset ljudi, a da je tamo sad pet-šest novinara i da isto važi i za RTV *Pančevo*:

„Što se tiče *Radio-televizije Pančevo*, to je ona priča koju smo negde naslućivali. Radio trenutno ne postoji, formalno, nema programa, sajt se ne uređuje, nema novinara, a televizija se isto svela na desetak ljudi. Nekada je nas tamo bilo sto i nešto. Devedesetak stalno zaposlenih i dvadesetak honoraraca, a sad je tamo dvadesetak ljudi i, koliko znam od kolega sa terena, oni su nedavno dobili avgustovsku platu. To je ekonomsko iscrpljivanje. Oni koji su ostali u medijima dobiju platu danas i razmišljaju kada će biti sledeća“, kaže Jovanov. Ona ističe i velike pritiske i neizvesnost u vezi sa ugovorima. Kaže da se oni produžavaju na mesec dana do šest meseci i da misli da niko

Fantastična paradigma Srbije

Urednica sajta *Panpress* Ivana Predić kaže da postoje pritisci na medije u Pančevu i da se oni vide kroz cenzuru i autocenzuru.

„Posebno je bila kritična prošla godina i problematično je što su režimski mediji dobili jako velike, milionske iznose. Ta neravnomerna raspodela sredstava dovodi do toga da portali koji pokušavaju da se bave novinarstvom onako kako treba, profesionalno i nezavisno, dobijaju manje iznose, recimo od 250.000 do 500.000 dinara, a prorežimski mediji dobijaju milione, po pet-šest miliona dinara. Evo, na primer, imali smo 2017. godine dva konkursa i veći deo novca su dobili upravo režimski mediji, a to su RTV Pančevo i novi portali kao što su Južni Banat“, navodi Predićeva i dodaje da je grad Pančevo prošle i ove godine iz budžeta izdvojio 40 miliona dinara za projektno finansiranje i da ovogodišnji konkurs još nije raspisan (12. februar 2018. godine). Prošle godine bila su raspisana dva konkursa – prvi u februaru, 14.880.000 dinara, i drugi u oktobru – podeljeno je 24.896.000 dinara.

Na tom prvom konkursu najviše novca dobilo je preduzeće „Brifing Banat“ DOO iz Pančeva, u čijem je vlasništvu portal *Južni Banat*. Projekat za koji su dobili četiri miliona dinara zove se *Budimo informisani*, a prethodne godine ovaj medij je već dobio milion dinara na ime pojedinačnih davanja.

Direktor Centra za istraživačko novinarstvo Srbije Branko Čečen kaže da Zakon o javnom informisanju predstavlja fantastičnu paradigmu Srbije:

„Taj zakon kaže da država ne sme da da dinar jedan medijima ako to nije kroz konkurse, a onda je u zakonu napisano da će komisije u kojima učestuju ljudi iz raznih novinarskih udruženja dati novac projektima koji su u javnom interesu. U zakonu je javni interes pristojno definisan, ni Švedska ga se ne bi postidela, ali on nije dovršen. Ispod njega je odmah trebalo da budu proizvedeni podzakonski akti, koji je trebalo da regulišu rupe u zakonu. I onda mi uzmemo da istražimo stvar i vidimo da je, na primer, *Sremska televizija* prvo napravila sedam nevladinih novinarskih organizacija, a to su sve zaposleni u Sremskoj, onda čitav niz privatnih produkcija, sve takođe zaposleni u Sremskoj, i onda su komisije napunili ljudima iz tih svojih nevladinih organizacija!“, objašnjava Branko Čečen i napominje da se pritisci u Pančevu vide svugde i na sve načine:

„Pritisci se svuda vide. Sistem proizvodnje vesti i činjenica na koje građani, ali i druge kolege novinari mogu da se oslone je vrlo jednostavan. Ako nema informisanja u Pančevu, neće biti informisanja u Srbiji. Sve što je van Beograda ostavljeno je da crkne. Niste prepoznali da je Beograd samo srce; on ima vene, noge, ruke. Novinarstvo u ovoj zemlji nije loše, loši su mediji“, ističe Branko Čečen.

Bez ozbiljnog pristupa novinarstvu

Razgovarali smo i sa ljudima koji trenutno rade u pomenutim medijima, sa novinarima koji su rekli da postoje pritisci i da ne mogu pošteno da rade svoj posao upravo zbog ugrožene egzistencije i straha. Nakon 24 časa izjave su povučene.

Na osnovu sedmodnevnog praćenja sajta RTV *Pančevo* jasno se vidi da je predsednik Srbije Aleksandar Vučić najzastupljeniji akter. Nazire se šablon prema kojem su uvek prve tri-četiri vesti o njemu i njegovim aktivnostima.

Iz RTV *Pančeva* nismo dobili nikakav odgovor na poslate mejlove, a nakon telefonskih poziva su nam rekli će nam se neko javiti ukoliko budu zainteresovani za ovu temu. Doduše, rekli su da broj ostavimo redakciji Radio Pančeva, u kojoj nema nikog i koji samo formalno radi. Poruka je jasna. U *Pan-*

Ako nema informisanja u Pančevu, neće biti informisanja u Srbiji. Sve što je van Beograda ostavljeno je da crkne.

BRANKO ČEČEN

čevcu su bili otvoreniji, pa nam je glavni i odgovorni urednik Siniša Trajković rekao da se oni ne susreću sa pritiscima prilikom obavljanja svog posla, da mogu da prate javni interes i da nemaju nikakve poteškoće sa vlastima. Njegovi odgovori bili krajnje svedeni i direktni: „Ne“ i „Možemo“.

Član Građanske akcije Pančevo Nenad Živković, takođe smatra da u Pančevu ne postoji lokalna medijska scena i da ne postoje ozbiljni pristupi bavljenju novinarstvom u Pančevu: „Osnove profesionalnog novinarstva su u defanzivi, potisnute su opštom tabloidizacijom. Sledeći problem je što je privatizacija u Pančevu sporno prošla – RTV *Pančevo* je kupio Radoica Milosavljević koji uopšte nije došao da vidi šta je kupio – ta televizija je pod direktnom upravom odbora SNS-a. Ta televizija ne samo da ne prati kako grad živi i koje su to zaista važne informacije za građane, upravo je obrnuto, ona služi kako bi diskreditovala protivnike SNS-a. Kada preteraju, kao što se to desilo prošle godine sa Stankom Simonović, pa kada su organi odreagovali, e onda se malo primire, ali inače je to televizija koja na najobičniji i najproizvoljniji način promovise gradsku upravu“, kaže Živković. On takođe dodaje da su sada u ovu televiziju došli neki novi ljudi koji se, kako on kaže, uče *fejk novinarstvu*:

„Jedini način da se oni tome suprotstave jeste da uzmu svoju radnu knjižicu i potraže profesionalnu budućnost na nekom drugom radnom mestu, što ne bi bio samo profesionalno dobar potez, već i moralno ispravan i častan. Nevolja je u tome što oni sebe obmanjuju time što misle da je situacija u njihovom mediju podnošljiva, da nije previše neprijatna, da je to ono 'evo da izdržimo još malo, nedelju-dve-tri', a u stvari bez jasne vizije kakva je njihova budućnost u tom mediju. Glavni problem je u tome što su njihovi medijski proizvodi ono što uglavnom ne zadovoljava medijske standarde. Svako je pred svojim izborom. Nisu opravdanja da imaš dva-tri kredita, ženu i decu, zato što rešenja uvek postoje, a čast i bruka žive doveka. Pančevo je dovoljno mala sredina u kojoj tačno možemo da znamo ko je ostao upamćen po dobru, a ko po zlu. Žao mi je – ne želim takvu situaciju, ne priželjkujem je i sa žalošću prihvatam da se neke naše kolege o to ogrešuju, ne samo o profesionalne standarde nego i o ljudske“, kaže Živković.

RTV Pančevo je kupio Radoica Milosavljević koji uopšte nije došao da vidi šta je kupio – ta televizija je pod direktnom upravom odbora SNS-a.

NENAD ŽIVKOVIĆ

lošću prihvatam da se neke naše kolege o to ogrešuju, ne samo o profesionalne standarde nego i o ljudske“, kaže Živković.

Napominjemo da je vlasnik RTV *Pančeva* Radoica Milosavljević, koji je u toku privatizacije kupio čak osam medija – RTV *Kruševac*, RTV *Kragujevac*, TV *Pirot*, RTV *Brus*, *Centar za informisanje Novi Kneževac*, TV *Požega*, RTV *Dimitrovgrad* i RTV *Pančevo*.

„U RTV *Pančevo* su uglavnom došli neki drugi ljudi koji se praktično uče tom nazovi-novinarstvu. Problem je što ne samo naša gradska uprava ili lokalna samouprava, već dobar deo medijske scene nanosi štetu javnom interesu. Biti danas u Srbiji, pa i u Pančevu dobronameran prema nepoznatim ljudima i sa željom da uradimo nešto u zajedničkom interesu prosto je priča lunatika“, istakao je Živković.

A šta je onda rešenje? Dok neki smatraju da treba pogurati mlade i naučiti ih šta je pravo novinarstvo, drugi izlaz traže na online platformama. Teofil Pančić kaže da su bila teška vremena kada se o slobodnoj reči, pritiscima i javnom interesu u Pančevu pričalo na tribinama u Kulturnom centru i sličnim objektima, a da je onda došlo još gore vreme, pa se o tome priča u jednom kafiću koji to dopušta. Postavlja se pitanje, ukoliko se ništa ne promeni i bude došlo još gore vreme – ko i gde će pričati o tome? Ako se ugase alternativni mediji u Pančevu, ko će se odupirati pritiscima u ostalim pančevačkim medijima? Postoji stara mozgalica: „Ako je drvo palo u šumi, a niko to nije čuo, da li je proizvelo zvuk?”. U slučaju Pančeva nije, ili ako ćemo optimistično, još uvek nije. ■

**Ako se ugase
alternativni mediji u
Pančevu, ko će se
odupirati pritiscima u
ostalim pančevačkim
medijima?**

NOVI SAD

SVETLANA PARAMENTIĆ • ALEKSANDRA MIŠKOVIĆ

Znam da ne treba citirati gradskog čelnika kada nije izjavio ništa bitno. Kada mi se to prvi put desilo, dobila sam kritiku, ali dobronamernu

Na novosadskoj medijskoj sceni postoje dva privatizovana medija. Prema podacima Agencije za privredne registre (APR) većinski vlasnik *Dnevnik Vojvodina Press* DOO, preduzeća za izdavanje i štampanje novina, jeste nemačka kompanija *Mediengruppe Balkan* GMBH (55%) dok je ostatak u vlasništvu *Dnevnik* akcionarskog društva za novinsko-izdavačku delatnost iz Novog Sada. Glavna i odgovorna urednica je Nada Vujović, a generalni direktor Dušan Vlaović.

Kako praksa pokazuje, u privatizovanim medijima prilikom promene vlasti dolazi do promene na uređivačkom nivou medija, što dovodi do menjanja medijskog sadržaja koji se plasira. Prema rečima novinarkе *Dnevnika* Lee Radlovački, svaki novinar koji započne sa radom u ovoj medijskoj kući na početku angažovanja nauči po kojim pravilima se piše u tom mediju.

„Kada sam došla u *Dnevnik*, ja sam tek završila žurnalistiku. Vodila sam se osnovnim principima novinarstva, znam da neću citirati gradskog čelnika kada nije izjavio ništa što je bitno. Kada mi se to prvi put desilo, dobila sam kritiku, ali dobronamernu. Nije to bilo ništa što mi je teško palo da prihvatim. Spomenula sam tu osobu, ali nisam stavila izjavu, tako da sam sutradan u tekstu videla i citat koji nisam ja unela”, rekla je novinarka *Dnevnika*.

Kako ona kaže, jedan od vodećih problema u *Dnevniku* predstavlja menjanje naslova. „Možemo da razumemo da se promeni naslov zato što u prelomu ne odgovara ili zato što ne obuhvata suštinu. Najveći problem je kada nam promene naslov koji kada ga pročitaš, imaš utisak da je tekst o jednom, a kad kreneš da čitaš sâm tekst, shvatiš da nema veze sa onim što je u naslovu. Pritom, ni urednica nije

izmenila naslov, to je jednostavno naslov urednika preloma ili noćnog deska, koji je procenio da naslov treba da bude takav. Bez obzira na to što urednici rubrika predaju strane na štampanje, dok sutra ne otvore *Dnevnik*, ne znaju da li će to tako izaći”, kaže Lea Radlovački.

Finansiranje *Dnevnika* je veoma problematično, budući da prema podacima sajta Narodne banke Srbije, dva od četiri računa podležu blokadi sredstava. Kako napominje Lea, oni ovakve informacije ne saznaju od svojih nadležnih, već preko drugih medija. Na kvalitet izveštavanja značajno utiče i neizvesnost isplate zarada, jer novinari ne znaju da li će i kada dobiti novac za svoj rad, što je demoralizujuće i ponižavajuće.

Rubrike koje *Dnevnik* obuhvata su politika, ekonomija, treće doba, društvo, sudska hronika, kultura, svet, Vojvodina, Novosadska hronika i sport, a svakog petka izlazi i *Omladinski list*. *Dnevnik* pokriva dnevno-političke teme, prenoseći aktivnosti političara Vlade Srbije. Takođe, rubrika *Svet* najčešće prati aktivnosti najuticajnijih svetskih lidera. Na osnovu istraživanja sprovedenog u periodu od pet radnih dana (22-26. januar 2018), došli smo do zaključka da se na tri od pet naslovnih strana nalazio potpredsednik Srpske napredne stranke (SNS), gradonačelnik Novog Sada Miloš Vučević. Predstavnicima vladajuće stranke posvećeno je više od 40 tekstova, dok je opozicionim strankama posvećeno približno deset tekstova. Tekstove u ovim brojevima karakterisali su naslovi koji su upućivali na drugačiji sadržaj od onog sadržaja koji je zapravo napisan.

Na primer, u broju za sredu, 24. januar, u rubrici *Sudske hronike* prisutan je tekst koji govori o podvigu pripadnika Vojske Srbije pod naslovom *Vodnik sprečio pokušaj samoubistva*. Međutim, sastanak ministra odbrane Aleksandra Vulina, načelnika generalštaba Ljubiše Dikovića i vodnika Darka Trifunovića stavljeni su u fokus priče, nasuprot samom činu na kojem bi trebalo da bude pravi fokus. Predstavnicima opozicionih stranaka pominju se u tragovima, a najčešće se prenose njihove reakcije na izjave nekoga iz vrha vlasti.

Na kvalitet izveštavanja u Dnevniku značajno utiče i neizvesnost isplate zarada, jer novinari ne znaju da li će i kada dobiti novac za svoj rad, što je demoralizujuće i ponižavajuće.

Prilozi bez potpisa

Pored *Dnevnika*, drugi privatizovan medij u Novom Sadu je *Novosadska TV*. Skupština grada Novog Sada je 1999. godine osnovala Gradski informativni centar *Apolo*. Posle 11 godina ova televizija menja ime u *Novosadska televizija*. Prema podacima Regulatornog tela za elektronske medije, ona je u vlasništvu *Srbija Danas* DOO, čija je vlasnica Aleksandra Martinović.

Prema istraživanju Novosadske novinarske škole, Novi Sad deljivao je novac putem pojedinačnih davanja 2015, 2016. i 2017.

godine. Prve godine *Novosadska televizija* jedina je dobila 996.000 dinara putem pojedinačnih davanja, a 2016. godine, pored Agencije za marketing *BB media* Bački Brestovac, Novosadskoj televiziji dato je 1.000.000 dinara.

Međutim, prema rečima našeg anonimnog izvora, slobodno i nepristrasno izveštavanje u ovoj medijskog kući se dovodi u pitanje. „Uređivačka politika ovog medija predstavlja servis vladajuće stranke sa akcentom na gradonačelnika. Zaposleni se u poslednjih nekoliko godina konstantno susreću sa različitim vidovima pritisaka. Zbog toga se ni novinari, kao i dnevni urednici informativne emisije ne potpisuju već duže vreme. Odluku smo doneli u jednoj od kampanja, jer su nam prepravljali priloge nakon našeg odlaska sa posla“, tvrdi anonimni izvor.

Borba protiv ovakvih pritisaka, po izjavi našeg izvora nije moguća, budući da svaki pokušaji odbijanja prepravljanja priloga nisu imali rezultata i prilozima bi svakako bili promenjeni, bez prethodne dozvole autora.

„Mislim da svaki vid cenzure i autocenzure dolazi sa vrha. Dnevni urednici rade onako kako bi direktorka želela unapred, da se ne bi raspravljali, jer će na kraju svakako biti kako ona hoće. Takođe, novinari ne pozivaju osobe za koje znaju da će biti cenzurisane ili neemitovane“, kaže izvor.

Programska šema *Novosadske* sastoji se iz emisija *Novosadsko jutro*, *Objektiv*, *7 NS dana*, *Vošino čoše*, *Vojvođanska dešavanja*, *Novosadsko popodne*, *KontraVizija* i *Južnobačke vesti*. Na osnovu analize dve emisije *7 NS dana* emitovane 27. januara i 3. februara, a koje govore o svim najznačajnijim događajima iz prethodne nedelje, došli smo do zaključka da su u prilogima najdominantnije izjave gradonačelnika Novog Sada Miloša Vučevića. Emisije prosečno traju 22 minuta. Uzećemo za primer prilog koji je posvećen izgradnji fiskulturne sale u Ledincima. Trajanje celokupnog priloga iznosilo je 2 minuta i 27 sekundi, a gradonačelnikova izjava trajala je jedan minut, što je skoro polovina ukupnog priloga. Od 16 priloga analiziranih u dve emisije, u 5 priloga su bile zastupljene izjave gradonačelnika Novog Sada, sa prosečnim trajanjem od jednog minuta. Izjave ostalih sagovornika u prilogu, ukoliko ih je bilo, puštane su u mnogo kraćoj meri.

Pritisci na manjinske medije

Prema istraživanju Nezavisnog društva novinara Vojvodine (NDNV), Zakon o javnom informisanju i medijima predvideo je da se mediji, tačnije medijski sadržaji, finansiraju kroz javne konkurse –

„Uređivačka politika ovog medija predstavlja servis vladajuće stranke sa akcentom na gradonačelnika. Zaposleni se u poslednjih nekoliko godina konstantno susreću sa različitim vidovima pritisaka“

NOVINAR NOVOSADSKE TV

gradske, pokrajinske ili republičke, izuzimajući javne medijske servise, medije na srpskom jeziku na Kosovu i Metohiji, kao i medije čija su osnivačka prava preneti na nacionalne savete nacionalnih manjina. Predsednik NDNV-a Nedim Sejdinović smatra da sadašnja vlast uplaćuje državni novac medijima koji su poslušni.

„Ti mediji novac dobijaju preko konkursnog sufinansiranja, javnih nabavki, te putem sponzorstava i donacija, kao putem oglašavanja države, njenih institucija i preduzeća. Ova vlast, dakle, kljuka medije ogromnim novcem, ali zauzvrat traži beskrajnu poslušnost – a ona znači: bez reči kritike za vlast, pogrom političkih protivnika i aktivno učešće u stvaranju kulta ličnosti Aleksandra Vučića“, rekao je Nedim Sejdinović.

S druge strane, prema pomenutom istraživanju, Zakon o javnom informisanju i medijima nije na adekvatan način regulisao finansiranje informisanja na jezicima nacionalnih manjina kroz medijske konkurse, što stvara dodatnu konfuziju jer je osnivač svakog pojedinačnog medija manjinske zajednice njen nacionalni savet.

Prema rečima novinara i politikologa Borisa Varge, koji je funkciju glavnog i odgovornog urednika rusinskog nedeljnika *Ruske slovo* obavljao od 2013. do 2017. godine, glavni problem ovog nedeljnika predstavlja nepotizam i kandidovanje članova kolektiva *Ruskog slova* na liste za Nacionalne savete, što stvara direktno kršenje novinarskog kodeksa i sukob interesa.

„Problem nepotizma u medijima na rusinskom jeziku prisutan je jednako kao i u svim drugim javnim i državnim institucijama i ustanovama u Srbiji, samo što je zbog malobrojnosti rusinske zajednice on tu mnogo vidljiviji. U novinsko-izdavačkoj ustanovi *Ruske slovo* za poslednja četiri radna mesta na neodređeno vreme nije bio raspisan javni konkurs, a primljenim osobama takav status obezbedili su, na razne načine, članovi njihove najuže porodice kroz upravni odbor ili posredno preko Nacionalnog saveta u raznim mandatima“, kazao je Boris Varga.

„Ova vlast, dakle, kljuka medije ogromnim novcem, ali zauzvrat traži beskrajnu poslušnost – a ona znači: bez reči kritike za vlast“

NEDIM SEJDINOVIĆ

Novinari u Vojvodini koji pišu na rusinskom jeziku imaju strukovno udruženje *Novinarsku asocijaciju Rusina* (NAR). To udruženje bi novinarima trebalo da pruža zaštitu od pritisaka, međutim, prema rečima Borisa Varge, ono to ne ispunjava, s obzirom na to da je predsednica NAR-a Martica Tamaš ujedno i lokalna funkcionerka, što je u suprotnosti sa Kodeksom novinara.

„Kao aktivistkinja Demokratske stranke (DS), direktorica NIU *Ruske slovo* je na tu funkciju izabrana dok je ta stranka bila na vlasti u periodu od 2010. do 2014. godine, ali je istovremeno bila i predsednica NAR-a. U drugom mandatu na funkciji direktorice NIU *Rusko slovo*, ona je iz DS-a samo prešla u vladajuću Srpsku naprednu stranku, ali to nije bila prepreka da u NAR-u 2016. godine bude ponovo izabrana

za predsednicu na drugi mandat. Očigledno da ni članovi strukovnog udruženja NAR, koji su po drugi put glasali za partijsku aktivistkinju i državnu lokalnu funkcionerku, nisu smatrali da je njena stranačka aktivnost i javna funkcija prepreka za obavljanje dužnosti u jedinom strukovnom udruženju za novinare koji pišu na rusinskom jeziku u Vojvodini“, kaže Varga.

Glavni i odgovorni urednik *Mađar So*-a Čaba Presburger, kao jedan od primera pritisaka na manjinske medije navodi otkaz koji je dobio 2011. godine.

„Tadašnji predsednik Upravnog odbora *Mađar So*-a Laslo Joža me je obavestio da ‘više ne uživam poverenje’ Nacionalnog saveta mađara (NSM), iako NSM kao osnivač nije doneo ovakvu zvaničnu odluku. Ja sam insistirao na tome da me smene na institucionalan način, da iznesu svoje argumente na videlo. U prvom krugu, na sednici Upravnog odbora medijske kuće su, dakle, zvanično inicirali moju smenu i pročitali jedan dugačak spisak sa mojim ‘gresima’. Devedeset odsto ovih ‘grehova’ je bilo u vezi sa Savezom vojvođanskih Mađara – da nismo na ‘adekvatan način’ ispratili neke njihove događaje, te da smo propustili da objavimo neka njihova saopštenja i nismo bili na njihovim konferencijama za štampu“, rekao je Presburger.

Bivša urednica slovačkog lista *Hlas ľudu*, Vladimira Dorčova-Valtnerova, kaže da su pritisci na redakcije nacionalnih zajednica u Vojvodini veoma realni i jako izraženi. Pored pritisaka, mediji nacionalnih zajednica u Vojvodini se, po njenim rečima, bore i sa nedostatkom profesionalnosti i volje za modernizacijom.

„Zadnjih nepunih pet godina, koliko sam radila u ovoj redakciji, cenzura zasigurno nije bila prisutna, ali odgovorno tvrdim da autocenzura jeste prisutna. Možda se čini kao kontradiktorno, ali upravo kod najkvalitetnijih i najprofesionalnijih novinara, koji shvataju da se manjinsko novinarstvo ne razlikuje od onog ‘drugog’, većinskog, već da i ono mora pravovremeno, objektivno i nepristrasno da informiše, ne samo o događajima, nego i pojavama, i da, ukoliko je to potrebno, neguje kritičko novinarstvo, primetila sam da postoji autocenzura. Kod nekih u delićima, kod nekih više, i to sve u zavisnosti od teme, ali svako od nas je imao, ili ima autocenzuru“, kaže Vladimira Dorčova-Valtnerova.

Politička propaganda i manipulisanje se najlakše širi putem medija. Prema Vladimirinim rečima, upravo zbog toga bi trebalo rešiti pitanje odnosa između nacionalnih saveta i medija. To je najbolje učiniti kroz smernice i plan integriteta.

„Ova priča se proteže već nekoliko godina, dolazi iz medija, ali institucije i država ne reaguju. Država čak propušta priliku da kroz izmene i dopune Zakona o nacionalnim savetima temu, izazov ili problem političkih uticaja i pritisaka reši i – legislativno. No, nismo primetili da osnivači, novinsko-

**„Kod nekih u delićima,
kod nekih više, i to sve
u zavisnosti od teme,
ali svako od nas je
imao, ili ima
autocenzuru“**

**VLADIMIRA DORČOVA-
VALTNEROVA**

**Izvori pritisaka su,
kako je navedeno u
primerima novinara i
novinarki, pre svega
političke stranke**

izdavačke ustanove, čiji su osnivači nacionalni saveti, a one osnivači medija, i mediji imaju volje da izrade i predlože plan integriteta, da pokažu da shvataju da bez slobodnih medija nema slobodnog društva”, rekla je bivša urednica *Hlas l’udu*.

Na osnovu navedenih iskustava novinara različitih medijskih kuća u Novom Sadu, može se doći do zaključka da su pritisci u ovoj profesiji i te kako postojani. Izvori pritisaka su, kako je navedeno u primerima novinara i novinarki, pre svega političke stranke i autocenzura.

Usled toga, oni kažu da se medijske slobode mogu obezbediti jedino građanskim udruživanjem sa novinarima, jer samo zajedničkim delovanjem borba protiv medijske cenzure može biti uspešna. ■

IZ ISTE EDICIJE

MISSION DEFENCE

Western Balkan's
Regional Platform for
Advocating Media Freedom
and Journalists' Safety

This project is funded by
The European Union